

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Anna Schukov

Muuntuva ja monipuolinen musiikkipedagogi

Musiikkipedagogi yhteisömuusikkona uusissa työympäristöissä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi YAMK

Musiikki

Opinnäytetyö

10.5.2018

Tekijä	Anna Schukov
Otsikko	Muuntuva ja monipuolinen musiikkipedagogi. Musiikkipedagogi yhteisömuusikkona uusissa työympäristöissä
Sivumäärä Aika	68 sivua + 5 liitettä 10.5.2018
Tutkinto	Musiikkipedagogi YAMK
Tutkinto-ohjelma	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaajat	MuT Annu Tuovila MuM Sanna Vuolteenaho
<p>Opinnäytetyöni on oman työni kehittämisprojekti ja esimerkitapaus siitä, miten muuntuvaa ja monipuolista tämän päivän musiikkipedagogin työ voi laaja-alaisuudessaan olla. Musiikkipedagogin rooli työkentällä on muuttunut. Nykyään musiikkipedagogilla on usein yhden työpaikan sijaan monia eri työnantajia ja useita eri toimeentulonlähteitä. Työ painottuu yhä useammin taiteen soveltavan käytön mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin.</p> <p>Käytän opinnäytetyössäni case-esimerkkejä ja lisäksi pohdin alan tulevaisuutta ja työkenttää yhdessä Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikkipedagogiopiskelijoiden kanssa. Aineistonkeruumenetelminä olen käyttänyt omaa työpäiväkirjaa, kokemuskirjaa ja sen eri sovelluksia, valokuva ja videomateriaalia, alan muutoksia ennakoivia tutkimuksia, kirjallisuutta, keskusteluja ja neuvottelusähköposteja.</p> <p>Tutkin opinnäytetyössäni pystynkö yhteisömuusikkona tuottamaan osallistujille mielihyvää ja iloa ja vaikuttamaan sitä kautta osallistujien itsetuntoon positiivisesti. Pystynkö rohkaisemaan osallistujia musiikilliseen ilmaisuun ja yhdessä tekemiseen? Pystynkö edesauttamaan sosiaalisia kontakteja ja saattamaan yhteen erilaisia sidosryhmiä? Pystynkö lisäämään osallistujien välistä vuorovaikutusta? Pystynkö tarjoamaan musiikkia ammatissaan käyttäville uusia työkaluja musiikinopetukseen kouluttajana? Miten kohtaaminen, käytännön työ ja kasvu minussa musiikinalan ammattilaisena rakentuu yhteisömuusikon näkökulmasta käsin?</p> <p>Tutkimusaineiston avulla kokoamani palaute viittaa vahvasti siihen, että kaikki case-esimerkit toimivat yhteisöllisyyttä lisäävinä, osallistujien hyvää oloa ja itsetuntoa kohentavina toimintoina, joissa myös oma musiikillinen ilmaisu, rohkeus osallistua ja sitoutua ovat vahvistuneet osallistujilla. Olen onnistunut siirtämään monipuolista musiikkitoimintaa uusiin työympäristöihin, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi yhteisömuusikon työssä. Tutkimustulokset osoittavat, että matalan kynnyksen yhteistoiminnalla pystyn yhteisömuusikkona lisäämään musiikin terveys- ja hyvinvointivaikutuksia eri sidosryhmien arjessa sekä musiikin keinoin tuomaan yhteen sidosryhmiä elämänkaaren eri vaiheista.</p>	
Avainsanat	hyvinvointi, musiikkipedagogi, taiteen soveltava käyttö, työympäristö, yhteisömusiikki, yhteisömuusikko

Author	Anna Schukov
Title	Transforming and Versatile Music Pedagogue Working in Different Communities and Operational Environments
Number of Pages	68 pages + 5 appendices
Date	10 May 2018
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructors	Annu Tuovila DMus Sanna Vuolteenaho MMus
<p>My final project focuses on developing my own work and offers a prime example of how transformable and versatile a music pedagogue's job may currently be. A music pedagogue's role and scope of work have changed. Nowadays, instead of one employer a music pedagogue may have several employers and many sources of income. Moreover, the work focuses on the opportunities brought about by applied arts.</p> <p>My project includes case studies. Moreover, I discuss the future of the field and scope of work together with music pedagogue students from the Metropolia University of Applied Sciences. As data collection methods, I have used my personal work journal, experience journal and its different applications, photographs and videos, research material depicting changes in the field of study, various literature, discussions and consultation electronic mail.</p> <p>My project report examines whether I as a community musician am able to bring pleasure and joy to the participants and thus have a positive impact on their self-esteem in these contexts. Can I encourage participants to express themselves through music and work together? Can I increase participants' social contacts and bring together different interest groups? Can I increase interaction between participants? As a music instructor, am I able to offer new teaching tools to other music professionals? How does the encounter, practical work and personal growth as a music professional develop from a community musician's perspective?</p> <p>The feedback from the research material strongly indicates that all case study examples increase social solidarity and strengthen the participants' wellbeing and self-esteem. Also, participants' personal musical expression, courage and commitment enhanced. I have succeeded in transferring diverse music activities to new operational environments and these have turned out to be effective, feasible tools in the work of a music pedagogue.</p> <p>The study results indicate that as a community musician I am able to increase the positive health and well-being effects of music in the everyday life of different interest groups through low threshold collaboration. I am also able to unite various interest groups from different lifecycles through music.</p>	
Keywords	well-being, music pedagogue, applied arts, operational environment, community music, community musician

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Yhteiskunta muuttuu, vastaako koulutus ja työ yhteiskunnan muutoksiin?	5
2.1	Työ muuttuu	5
2.2	Opetussuunnitelmat, strategiat ja suositukset muuttuvat	6
2.2.1	Mikä ihmeen vasu?	7
2.2.2	Uusi taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma	8
2.2.3	Sosiaali- ja terveystieteiden strategia	8
2.2.4	Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi	9
3	Musiikkipedagogien tulevaisuus?	10
3.1	Alamme työllistymismahdollisuudet	10
3.2	Alamme kehittämismahdollisuudet	11
3.3	Yrittäjyys - mahdotonta vai mahdollisuus?	13
3.4	Haaveet ja haasteet musiikkipedagogien tulevaisuudessa	13
3.5	Tulevaisuuden pelot	14
3.6	Ajatuksiani kokemuskirjojen annista	15
4	Musiikki ja motivaatio polttoaineina musiikkipedagogiyrittäjän sirpaleisessa arjessa	17
4.1	Ammatillinen tausta ja työhistoriani	17
4.2	Musiikkipedagogiyrittäjän arkea	18
4.3	Salon kaupunki musiikkipedagogiyrittäjän kotikaupunkina	22
4.4	Esimerkkejä uusista toimintaympäristöistäni	24
4.4.1	Hermannin koulun juhlasali	24
4.4.2	Halikon Tammilehdon palvelukeskuksen toimintatila	25
4.4.3	Taikaviitta - yksityinen ryhmäperhepäiväkoti	25
4.4.4	Pöllölä - yksityinen ryhmäperhepäiväkoti	25
5	Yhteisömuusikkous - uusien mahdollisuuksien työmuoto?	26
5.1	Mitä yhteisömuusikkous on?	26
5.2	Aktiivinen pedagogi - tyytyväinen yhteisö?	27
5.3	Musiikkioppilaitoksen viranhaltija vs. yhteisömuusikko tai musiikkipedagogiyrittäjä	29

5.4	Hoivamusikkous yhteisömuusikon työmuotona	30
5.5	Mitä yhteisömuusikko tarvitsee toimiakseen?	31
5.6	Yhteisömuusikon rooli	32
6	Erilaisia case-esimerkkejä yhteisömuusikkona toimimisesta	36
6.1	Tutkimusaineisto	36
6.2	Musapajatoiminta ja toiminnan taustat	36
6.2.1	Musapajatoiminnan tavoitteita ja toiminnan kuvausta	37
6.2.2	Musapajatoiminnan käynnistymisen ongelmat syksyllä 2017	38
6.3	Yksityiset ryhmäperhepäiväkodit Taikaviitta ja Pöllölä	39
6.4	Esimerkki koulutustehtävästä - InnoSoi -hanke	39
6.5	Yhteisömuusikko konsertoi - Juhlien juhla -konsertti	40
6.6	Yhteenvetoa case-esimerkeistä	42
7	Toiminnan tuloksia	44
7.1	Dokumentointi ja havainnointi kehittämissuorituksen työvälineinä	44
7.2	Päällimmäisiä tuloksia yhteisömuusikkona toimimisesta	45
7.2.1	Musapaja- ja yksityisten ryhmäperhepäiväkotien toiminnan tuloksia	45
7.2.2	InnoSoi -hankkeen tuloksia	50
7.2.3	Juhlien juhla -konsertin yhteisömusiikillisia tuloksia	51
7.3	Vinkkejä yhteisömuusikon käytännön työhön	58
7.4	Arviointia tuloksista	59
8	Pohdinta	62
	Lähteet	66
	Liitteet	
	Liite 1. Musapajamainos sosiaalisessa mediassa 6.9.2018	
	Liite 2. Tutkimuslupa lomake	
	Liite 3. Juhlien juhla –konsertin ohjelma	
	Liite 4. Salon Seudun Sanomat, artikkeli Juhlien juhla –konsertista 3.10.2017	
	Liite 5. Juhlien juhla –konsertin mainosjuliste	

1 Johdanto

Opinnäytetyöni on oman työni kehittämisprojekti ja esimerkkitapaus siitä, miten muuntuva ja monipuolista tämän päivän musiikkipedagogin työ ja arki voi laaja-alaisuudessaan olla. Musiikkipedagogin rooli työkentällä on muuttunut ja työ painottuu yhä useammin taiteen soveltavan käytön mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin. Useasti tänä päivänä musiikkipedagogilla on yhden työpaikan sijaan monia eri työnantajia ja useita eri toimeentulonlähteitä. Siksi myös yrittäjyyden aspekti on alati muuttuvalla alallamme erittäin ajankohtainen ja tärkeä.

Erilaisten sidosryhmien kanssa eri organisaatioissa toimiminen mahdollistaa työn monimuotoisuuden. Työnteko painottuu erilaisiin lyhytkestoisiin projekteihin normaalin lukuvuoteen jakautuvan opetustyön lisäksi. Kaikenlaisella yhteistyöllä voidaan luoda uusia kontakteja ja siltoja eri sukupolvien välillä tapahtuvaan taidekasvatukseen ja luoda uudenlaisia oppimis- ja toimintaympäristöjä melkein pä minne tahansa.

Opinnäytetyöni tarkoitus on kehittää itseäni musiikkipedagogina ja kehittää murroksessa olevaa musiikkialaa. Työni tarkoitus on jakaa ja tuoda julkiseksi niin sanottua ”hiljaista tietoa” tämän päivän musiikkipedagogin työkentältä. Opinnäytetyöni tarkastelee muun muassa musiikkialan tulevaisuutta, yhteisömuusikkoutta ja taiteen soveltavan käytön hyötyjä, erilaisia toimintamalleja ja uusia toimintaympäristöjä. Opinnäytetyöni pyrkii ennakoimaan alamme jatkuvasti muuttuvia työ- ja toimintatapoja ja kannustamaan ammattitaitoisia musiikkipedagogeja luomaan ja löytämään työtä.

Musiikki toimii hyvinvoinnin ja hyvinolontunteiden tuojana ihmisten arjessa ikään katsomatta. Matalan kynnyksen osallistuminen ja yhdessä tekeminen luovat onnistumisen kokemuksia, aitoa iloa ja mielihyvää. Eri sukupolvet voivat musisoida yhdessä ilman raja-aitoja. Kohtaaminen ja läsnäolo ovatkin tämän päivän musiikkipedagogin tärkeimpiä ominaisuuksia korkean ja monipuolisen ammatillisen taitotason lisäksi. Opinnäytetyössäni tutkittavia ammatillisia asioita ovat kohtaaminen, käytännön työhön liittyvät asiat ja oma kasvuni ja kehitykseni musiikkialan ammattilaisena. Musiikkipedagogi voi monipuolisella toiminnallaan tarjota koko yhteiskunnalle merkittävää näkökulmaa palveluja, jotka lisäävät hyvinvointia, vahvistavat itsetuntoa, kannustavat yhteistoimijuuteen ja ovat elämyksellisiä. Tämän suuntaiseen toimintaan mahdollisuuksia antavat kehittelyn asteella olevat opetussuunnitelmat, erilaiset suositukset ja strategiat.

Opinnäytetyöni kehittämissuhteina ja esimerkkitapauksina esittelen musapajatoimintaa, yksityisissä ryhmäperhepäiväkodeissa tapahtuvaa musiikkileikkikoulutoimintaa, InnoSoi -koulutustehtävää ja Juhlien juhla -konserttia. Lisäksi pohdin alan tulevaisuutta ja työkenttää yhdessä Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikkipedagogiopiskelijoiden kanssa. Pystynkö yhteisömuusikkona tuottamaan toiminnalla osallistujille mielihyvää ja iloa ja vaikuttamaan sitä kautta osallistujien itsetuntoon positiivisesti? Pystynkö rohkaisemaan osallistujia musiikilliseen ilmaisuun ja yhdessä tekemiseen? Pystynkö edesauttamaan sosiaalisia kontakteja ja saattamaan yhteen erilaisia sidosryhmiä? Pystynkö lisäämään osallistujien välistä vuorovaikutusta? Pystynkö tarjoamaan musiikkia ammatissaan käyttäville uusia työkaluja musiikinopetukseen kouluttajana? Tutkimusaineistona käytän omaa työpäiväkirjaa, eri sidosryhmiltä kerättyjä kokemuskirjoja ja sen sovelluksia, videomateriaalia, valokuvia, keskusteluja, alan kirjallisuutta, aiempia tutkimuksia ja neuvottelusähköposteja.

Toivon että kehittämistyöni voi antaa uudenlaista tietoa alalle aikoville ja työtä tekeville musiikkipedagogeille mm. uusista toimintamalleista, toimintaympäristöistä, yhteisömuusikkona toimimisen mahdollisuuksista ja myös ennakoivaa tietoa alamme tulevaisuudesta. Lisäksi toivon, että kehittämistyöni kirjallisesta kuvauksesta olisi hyötyä musiikkipedagogeja työllistävillä tahoilla, kuten kunnilla, kaupungeilla, yhdistyksillä, seurakunnilla, musiikkioppilaitoksilla, alan yrittäjille ja muille yhteistyötahoille.

2 Yhteiskunta muuttuu, vastaako koulutus ja työ yhteiskunnan muutoksiin?

Suomalainen yhteiskunta on rakenteellisen muutoksen edessä. Suomalaisen yhteiskunnan rakenteellinen muutos ei johdu pelkästään vanhenevan väestön suurenevasta määrästä, vaan yhteiskuntarakenteen kokonaisvaltaisesta muutoksesta. Yhteiskuntarakenteen muutos on seurausta mm. suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisestä sekä syntyvyyden vähenemisestä. Ennusteet osoittavat, että vanhusten määrä kasvaa voimakkaasti kun taas lasten ja työikäisen väestön määrä vähenee. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017a,11.)

2.1 Työ muuttuu

Uusi Suomi kertoo artikkelissaan 18.3.2018, että työelämä on suuressa murroksessa. Työ ei katoa, mutta sen sisältö muuttuu erilaiseksi. Koulutuksen merkitys ja ammatillinen moniosaaminen ovat kasvussa ja painottuvat työelämässä lähitulevaisuudessa. (Karkkola 2018.)

Me-säätiön analyttikko Jussi Pyykkönen ennustaa, että työn sisällä merkittävimmät muutokset tapahtuvat tulevaisuudessa osaamistarpeissa. Supercell-miljonäärien perustama säätiö on perehtynyt ilmiöön, koska sen tavoitteena on vähentää lasten, nuorten ja perheiden syrjäytymistä ja eriarvoistumista Suomessa. Säätiö on analysoinut murroksessa olevaa työelämää yhteistyössä tutkijoiden kanssa muun muassa Tilastokeskuksen tietojen pohjalta. Pyykkösen mukaan työelämässä pärjäävät tulevaisuudessa vuorovaikuttajat. Rutiininomaiset ja suorittavat työtehtävät vähenevät, kun taas vuorovaikutustaitoja vaativien työpaikkojen määrä on kasvussa. Tulevaisuuden supertyöntekijä on analyttinen vuorovaikutuksen ammattilainen. (Karkkola 2018.)

Koulutus on tärkeässä roolissa, mutta se ei enää automaattisesti suojaa työttömyydeltä. Pyykkösen mukaan muutos vaikuttaa joihinkin ammatteihin enemmän kuin toisiin, koska työ muuttuu joissakin ammateissa huomattavasti nopeammin kuin toisissa. Ammattirakenteiden ennuste on käännetty Me-säätiössä suoraan eri ammattiryhmien tulevaisuudennäkymiin. Sosiaali- ja terveysalalla työttömyysriski on Pyykkösen mukaan vain 3–4 prosenttia, kun taas kulttuurialalla työttömäksi jää jopa joka viides. Pyykkösen mukaan kulttuurialalla on selkeästi ylitarjontaa työvoimasta ja

liikaa alalle valmistuvia. (Karkkola 2018.) Pyykkösen uunituoreen ennusteen pohjalta voisikin kysyä, olisiko tulevaisuuden musiikkipedagogin työkenttä siis painottumassa ennemminkin sosiaali- ja terveysalalle kuin kulttuurialalle? Miten ylipäätään voi työllistyä? Tai miten voi luoda työtä itse? Muun muassa näitä suuria kysymyksiä tarkastelen omassa opinnäytetyössäni.

Pyykkösen mukaan liikkuvuus työmarkkinoilla lisääntyy koko ajan ja monien pitää pystyä vaihtamaan ammattia kesken työuran. Opettajat kuuluvat Pyykkösen mukaan kuitenkin ammattiryhmään, jossa liikkuvuutta on varsin vähän ja ammatti kuuluu niin kutsuttuihin staattisiin ammatteihin. (Karkkola 2018.)

Ennakointitutkimusten tavoitteina voidaan pitää osaamis- ja koulutustarpeiden kartoittamista ja muuttuvien toimintaympäristöjen ennakointia. Ennakointitietoa hyödynnetään jos niiden sisältö tukee jo olemassa olevia käsityksiä. Musiikkialalle ennakoitaan syntyvän työpaikkoja sosiaali- ja terveysalalle, etenkin senioritoiminnan pariin. Tämänsuuntainen kehitys on riippuvainen koulutuksen sisältöjen uudistamisesta erityisesti pedagogiikan eri osa-alueilla. Suuri kysymys kuuluukin, kannattaako ”yhteisömuusikkokoulutukseen” satsata, kun alan työpaikkoja ei vielä ole tarjolla? (Pohjannoro 2011,3-4.)

Musiikkialan ammattilaisten hyödyntäminen sosiaali- ja terveysalalla on kasvussa oleva toiminta-alue. Tiedetään eri tutkimuksiin perustuen, että musiikilla on terveyttä ja hyvinvointia kasvattavia ja ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Musiikkia voidaan käyttää myös osana sosiaali- ja terveysalan hoitotyötä. Se tarjoaa välineet ja erilaisia työskentelytapoja rikastuttamaan ihmisten elämää kaikissa elämänkaaren eri vaiheissa. Alan kehittämistä on helpotettu mm. erilaisilla julkisilla toimenpideohjelmilla, joita kuvataan esimerkiksi opetusministeriön teettämässä Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön -selvityksessä (Opetusministeriö 2008).

2.2 Opetussuunnitelmat, strategiat ja suositukset muuttuvat

Yhteiskunnan ja työn muutokseen pyritään vastaamaan uudistuksilla ja päivityksillä, jotka vaikuttavat myös murroksessa olevaan musiikkialaan. Päivityksen kohteina ovat hiljattain olleet vasu ja parhaillaan eri musiikkioppilaitoksissa ympäri Suomen tehdään uusia opetussuunnitelmia, jotka astuvat voimaan elokuussa 2018. Myös erilaiset

strategiat ja suositukset, joihin kaikki kentällä tehtävä työ perustuu, ovat muokkautumassa nykypäivään sopivammiksi. Seuraavissa luvuissa käsittelemäni uudistukset vaikuttavat kaikki omaan työkenttääni laaja-alaisena musiikkipedagogina.

2.2.1 Mikä ihmeen vasu?

Varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu on hoitohenkilöstön yhdessä lapsen vanhempien kanssa laatima päivähoitosuunnitelma Suomessa. Vasuun kerätään tietoja muun muassa lapsen tavoista toimia, oppia ja kehittyä. Vasulla parannetaan lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen seuraamista.

Vanhemmilla on oikeus vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin ja he osallistuvat sen arviointiin säännöllisin väliajoin. Varhaiskasvatusta kehitetään jatkuvasti toiminnan arvioinnilla. Toimintaa kehitetään ja arvioidaan päivähoitossa esimerkiksi erilaisilla kyselyillä. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on huomioida lapsen yksilöllisyyttä ja vanhempien näkemyksiä. Opetushallitus uudisti vasun eli varhaiskasvatussuunnitelman vuonna 2016.

Uuden vasun mukaan lapsia ei saisi eriarvoistaa antamalla hoitopäivän aikana erikseen maksavaa taidekasvatusta, vaikka siihen osallistuminen onkin vanhempien päätettävissä ja täysin vapaaehtoista. Uuden vasun mukaan taidekasvatusta tulee antaa tasapuolisesti kaikille ja senpä vuoksi hyöty hoitopäivän aikana saatavasta taidekasvatuksesta näyttäisi pikkuhiljaa murenevan, ellei asiaan saada esimerkiksi paikkakuntakohtaisia muutoksia.

Suurimmaksi keskustelun ja huolenaiheeksi päiväkotimuskarien kohdalla on noussut niiden maksullisuus. Esimerkiksi Helsingissä päiväkotimuskarit ovat olleet kiellettyjä kunnallisissa päiväkodeissa, koska maksullisuuden takia lapset saattaisivat joutua epätasa-arvoiseen asemaan keskenään (Koppinen 2013). Musiikkileikkikouluja on sen sijaan ollut mahdollista järjestää yksityisissä päivähoitoyksiköissä. Päiväkotimuskarien laillisuus nousi julkiseen keskusteluun 2016 syksyllä, maksullisten muskareiden jouduttua laillisen tarkastelun alle (Kuokkanen 2016). Prosessi lähti käyntiin erään vanhemman aloitteesta, koska hän koki päiväkotimuskarin eriarvoistavan lapsia sen perusteella, oliko vanhemmilla mahdollisuus valita lapselleen osallistuminen muskariin vai ei. Opetushallitus ilmaisi kantansa asiaan helmikuun 2017 lausunnossaan, joka perustui uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan (Opetushallitus 2017b). Lausunnon

keskeisin viesti on, että varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee tarjota monipuolista taidekasvatusta varhaiskasvatuksen osana, jossa musiikilla on tärkeä rooli. Lausunnon lopussa annetaan suositus järjestää päiväkotimuskari ennen tai jälkeen hoitopäivän.

2.2.2 Uusi taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma

Taiteen perusopetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Opetushallitus määrittelee, että taiteen perusopetuksen tehtävä on tarjota oppilaille taiteen pitkäjänteistä, päämäärätietoista ja omat kiinnostuksen kohteet huomioivaa opetusta. Opetuksella pyritään vahvistamaan taidesuhteen kehittymistä ja luomaan edellytykset elinikäiselle taiteen harrastamiselle. Opetus kehittää taiteenalan osaamista ja pohjustaa siinä valmiudet ammatilliselle tai korkea-asteen koulutukselle. Taiteen perusopetus rakentaa tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu uudistuvalla ja moniarvoisella kulttuuriperinnöllä. Taiteenalojen opetus vahvistaa oppilaan omaehtoista ilmaisua ja tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opintojen on tarkoitus tukea oppilaiden luovan ajattelun, osallisuuden ja identiteetin vahvistumista. Taiteen perusopetus luo edellytykset taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. (Opetushallitus 2017a,10.) Kaiken taidekasvatuksen tavoitteena tulisi pitää elämänmittaista matkaa, jossa tärkeintä on matkalla olo ja siinä saadut elämää rikastuttavat kokemukset (Dissanyake 2000,197).

2.2.3 Sosiaali- ja terveysministeriön strategia

Suomalainen yhteiskunta on uudistuva ja elinvoimainen ja se luo voimakkaan kasvuperustan hyvinvoinnille. Elämän eri osa-alueiden tasapaino, osallisuus yhteiskunnassa ja sairauksien ja erilaisten ongelmien ennaltaehkäisy vaikuttavat toimintakykyä lisäävinä tekijöinä, estävät eriarvoisuutta ja luovat kasvua. Suomi herättää kansainvälisesti kiinnostusta sosiaali- ja terveysalan innovaatioympäristönä. Sosiaali- ja terveysministeriön strateginen visio rakentaa eheämpää yhteiskuntaa ja pitkäkestoista hyvinvointia työn murroksessa.

Strategiassa on seitsemän painopistealuetta. Ensimmäinen vahvistaa eheämmän yhteiskunnan ja talouden kasvua. Toinen tukee ihmisten aktiivisuutta toimijoina yhteisöissään ja yhteiskunnassa. Tässä keskeistä on, että jokainen kansalainen kykenee vaikuttamaan omaa elämäänsä liittyviin ratkaisuihin ja palveluihin. Yhdenvertaisuus, tasa-arvoisuus ja osallistuminen ovat perustana sosiaalisesti

kestävälle ja oikeudenmukaiselle yhteiskunnalle. Kolmannessa varmistetaan vaikuttavien, tarvittavien ja kustannustehokkaiden etuuksien olevan asiakkaiden ulottuvilla. Neljäs rakentaa työ- ja elinympäristöä, joka osaltaan edistää turvallisuutta ja hyvinvointia. Ympäristö tukee ihmisten ja yhteisöjen luottamusta, turvallisuutta ja hyvinvointia. Viidennessä huolehditaan sosiaaliturvan ja vakuutusjärjestelmien rahoituksen olevan vakaalla perustalla. Työntekoon ja oman osaamisen kehittämiseen kannustetaan, sillä ne tuovat elämään merkitystä ja kannattavat aina. Kestävyyttä taataan korkealla työllisyysasteella, ihmisten terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämisellä, sekä vaikuttavilla ja tehokkailla sosiaali- ja terveyspalveluilla. Kuudes osa-alue tukee hyvinvointia työn murroksessa. Yhä useammalle kansalaiselle työ on mieluisaa ja sillä on hyvinvointivaikutuksia. Toimeentulon lisäksi työ tuo merkityksellisyyttä elämään ja luo vankan perustan hyvinvoinnin rahoitukselle. Työn tekeminen minimoi eriarvoistumista. Seitsemännessä ja viimeisessä kohdassa tehdään kestäviä tulevaisuuden ratkaisuja yhdessä muiden kanssa. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää uudistuvaa osaamista ja ennakkoluulottomuutta. Pyritään ennakoimaan tulevaisuuden tarpeet ja tiedostamaan oma roolimme muutoksessa. Rakennetaan uutta osaamista ja luodaan uusia yhteistyöverkostoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017b.)

2.2.4 Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019 julkaisuja 2017:6 mainitaan tarve toimiville ratkaisuille mielekkääseen tekemiseen, elinikäisen oppimisen tukemiseksi ja sosiaalisten suhteiden ylläpitoon. Tarvitaan yksilöllisesti räätälöityjä palveluita, jotka tukevat ja mahdollistavat iäkkään oman toimijuuden. Palvelujen tulee sijoittua asiakkaiden lähelle. Aito yhdessä tekeminen turvaa iäkkäiden äänen kuulumisen päätöksenteossa ja kehittämistyössä. Iäkkäillä pitää iästä ja toimintakyvystä riippumatta olla edellytykset omanlaisen ja hyvän elämän elämiseen omissa yhteisöissään. Iäkäs ihminen on omien voimavarojensa puitteissa toimija ja osallistuja. Hän asettaa omat tavoitteensa, valikoi omat kiinnostuksen kohteensa ja arvioi omaa toimintaansa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017a,13-16.) Suositukseen 1 samaisessa laatusuosituksessa on kirjattu, että kunnat vahvistavat iäkkäiden omaehtoista toimintaa lisäämällä osallisuutta lisäävän ryhmämuotoisen toiminnan määrää. Näillä toimenpiteillä pyritään ylläpitämään ikääntyneen väestön terveyttä ja toimintakykyä.

3 Musiikkipedagogien tulevaisuus?

Sain mahdollisuuden opettaa Metropolia Ammattikorkeakoulussa tulevia musiikkipedagogeja syksyllä 2017. Opintokokonaisuuden nimi, jolla toimin luennoitsijana oli yrittäjyys-, työelämä- ja markkinointitaidot. Olen pohtinut koko musiikkipedagogiurani ajan itsekseni mm. seuraavia kysymyksiä: minkälaiset ovat alamme työllistymismahdollisuudet? Entäpä alamme kehittämismahdollisuudet? Kiinnostaako tämän päivän musiikkipedagogeja yrittäjyys? Jos niin miksi, tai miksi ei? Minkälaisia haaveita ja haasteita näemme musiikkipedagogien arjessa ja tulevaisuudessa? Pelottaako joku tai jotkin asiat?

Keräsin ammattiopiskelijoilta vapaamuotoiset kokemuskirjat sähköpostitse, joissa he pohtivat edellä mainittuja kysymyksiä. Kokemuskirjan kirjallisen ulkoasun ja pituuden opiskelijat saivat määritellä itse. Kaikki kurssillani opiskelleet saivat saman tehtävän. Pyysin myös heidän suostumuksensa saada käyttää kokemuskirjoja ja anonyymejä kommentteja osana YAMK kehittämistyötäni. Kokemuskirjat palautuivat minulle kurssin lopuksi. Kokemuskirja toimi työkaluna, jonka avulla sain opiskelijat pohtimaan sitä, mitä ja minkälaista arki ja työelämä valmistumisen jälkeen tulee olemaan kunkin omalla kohdalla. Palautuneista kokemuskirjoista sain tukea omille ajatuksilleni ja pohdinnoilleni näihin samaisiin kysymyksiin. Kokemuskirjoja palautettiin minulle yhteensä 25 kappaletta. Seuraavissa luvuissa opiskelijoiden suorat ajatukset ovat lainausmerkeissä.

3.1 Alamme työllistymismahdollisuudet

Suurin osa musiikkipedagogiopiskelijoista näkee alamme työllistymismahdollisuudet hyvinä, vaikka tiedossa on myös se, että alamme on jatkuvassa murroksessa. Yrittäjyys lisääntyy alallamme, koska julkisen puolen kulttuuri- ja taidekasvatuksen rahoituksesta leikataan jatkuvasti. On myös paljon ajankohtaisia ja aiheellisia huolenaiheita alamme liittyen. Huolta aiheuttavat mm. seuraavat yllämainituista leikkauksista johtuvat toimenpiteet: koulujen musiikinopetusta ja taidekasvatusta vähennetään, musiikkiluokkatoimintaa ajetaan alas, musiikin harrastaminen on monille liian kallista, muusikoille on yhä vähemmän keikkaa tai niistä maksetaan huonosti, opettajien pätkätoistä maksetaan huonosti, levyt eivät myy, kilpailu alalla kasvaa ja on kovaa. Julkiset oppilaitokset joutuvat nipistämään toimintaansa ja henkilökuntaansa ja vakituisia alan virkoja on työmarkkinoilla vapaina yhä vähemmän.

Moni pedagogi ajattelee, että riippuu pitkälti itsestä, miten työllistyy. Työtä riittää ammattitaitoisille ja monipuolisille pedagogeille. Työnhaussa oma-aloitteisuus on tärkeää. Työtä pitää etsiä, löytää ja pitää pysyä mukana kehityksessä kehittämällä omaa ammattitaitoaan ja työtään jatkuvasti. Työllisyysmahdollisuudet lisääntyvät erilaisten oppijoiden ja ryhmäopetuksen myötä, mutta alalla on myös kova kilpailu ja pitäisi pystyä erottautumaan muista.

”Mitä enemmän on annettavaa ja osaamista, sitä laajemmalla työkentällä voi vaikuttaa.”

”Monialainen musiikkipedagogi, joka osaa käsitellä monta erilaista ihmistyyppiä, ryhmää, ikäryhmää ja instrumenttia, tulee työllistymään, kunhan ei pelkää. Innovatiiviset ja muutoksenhaluiset opettajat tulevat pärjäämään ja teknologia tulee näyttelemään todella suurta osaa tulevaisuuden työtehtävissä. Meidän alassamme on se hyvä puoli, ettei kone voi korvata meitä.”

Itse ajattelen, että uudet työ- ja toimintaympäristöt luovat uusia työpaikkoja. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi päivähoitopaikat, sairaalat, hoitokodit, palvelukeskukset, eri yhdistykset ja organisaatiot, joille pitää uskaltaa rohkeasti tarjota monipuolisia musiikkialan palveluita. Tulevaisuudessa monikulttuurisuus ja eläkeikäpolvet lisääntyvät merkittävästi yhteiskuntarakenteessamme. Monikulttuurisessa, jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassamme musiikki voikin toimia siltojen ja yhteisymmärryksen rakennusaineena ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa heidän kulttuuritaustoistaan huolimatta (Lindeberg-Piiroinen&Ruokonen 2017,5). Tätä ei sovi unohtaa, sillä kulttuurin hyvinvointimerkitystä korostava toiminta on avainasemassa myös suurien yhteiskunnallisten asioiden keskellä. Monialaisia musiikkitoimijoita tarvitaan. Musiikilla on suuri voima ja vaikutusmahdollisuus ihmisten elämässä. Tarpeistamme riippuen löydämme musiikista loputtomasti sisältöä oman elämän rikastuttajana ja musiikin arvomaailma heijastaa itsellemme merkityksellisiä arvopainotuksia elämän eri vaiheissa. (Lindeberg-Piiroinen&Ruokonen 2017,5.)

3.2 Alamme kehittämismahdollisuudet

Opiskelijoiden mielestä alamme kehitty jatkuvasti. Opiskelijat näkevät alamme kehittämismahdollisuudet rajattomina. Lisäksi ymmärretään että ala on suuressa murroksessa kasvavan kysynnän ja lisääntyvän tietoisuuden vuoksi. Oman kokemukseni mukaan työkentällä toimivien pedagogien yksi tärkeimmistä tehtävistä onkin itse kehittää musiikkialaa ja luoda alalle uusia työpaikkoja. Erilaisiin laitoksiin ja yhdistyksiin on hyvä mennä tarjoamaan rohkeasti erilaisia musiikkialan palveluita.

Aktiivisuutta tarvitaan, jotta uusia työmahdollisuuksia syntyisi. Myös laadullisesti alamme kehittyä jatkuvasti. Koulutusta uudistetaan ja erilaisia täydennyskoulutusmahdollisuuksia ja erikoistumisopintoja lisätään. Suurimmat kehittämismahdollisuudet kumpuavat musiikin sosiaali-, terveys-, ja hyvinvointivaikutuksista, joista julkaistaan jatkuvasti uutta tietoa ja tutkimuksia. Taideintegraatio ja taiteen soveltavan käytön lisääminen luovat uusia mahdollisuuksia, eikä musiikkia enää nähdä perinteisessä valossa yhtenä kulttuurin osa-alueena, vaan kokonaisvaltaisena taiteen muotona, josta voidaan hyötyä ja johon voidaan turvata kasvua ja kehitystä koko elämänkaaren eri vaiheille kohdusta hautaan. Musiikki palvelee terapiamuotona, virkistyksessä, oppimisessa, kohtaamisissa, lukuisissa eri konteksteissa.

Ajattelen että lisääntyvä teknologian käyttö tuo mahdollisuuksia verkostoitumiseen niin valtakunnallisesti, kuin kansainvälisestikin. Lisäksi teknologian käyttö esimerkiksi etäopetuksessa tai virtuaaliopetuksessa saattaa tarjota ratkaisuja hektisen elämänmenon, kiireisten aikataulujen ja harrastusmahdollisuuksien yhteensovittamiselle. Teknologian hyödyt ja mahdollisuudet nähdään alaa tukevana tulevaisuuden mahdollisuutena myös opiskelijoiden ajatuksissa. Koska elämänmeno on kiireistä ja lapsilla on useita eri harrastuksia, saattaa virtuaaliopetus nousta arvoon arvaamattomaan lähitulevaisuudessa.

Opiskelijoiden mukaan musiikkialaa voisi yleisesti kehittää tuomalla tunneille rohkeasti muitakin taiteen lajeja, kuten draamaa ja kuvataidetta. Draaman työkaluja voisivat olla esimerkiksi varjoteatteri, nukketeatteri, käsinuket, hahmoasut, ääninäytteleminen, eläytyminen ja erilaiset improvisaatioharjoitteet. Kuvataidetta voisi puolestaan hyödyntää esimerkiksi laulupiirtämisen, musavärikylypyjen muodossa tai kohtaamistaiteen avulla. Omasta mielestäni taidemuseo olisi mielenkiintoinen, poikkitaiteellinen ja virikkeellinen oppimisympäristö eri-ikäisille. Taidemuseo voi toimia muskariympäristönä, taiteiden yhdistämisen ja yhteistoiminnallisten tuokioiden työssijana. Esimerkiksi Hakasalmen Huvila Helsingissä teki Metropolia Ammattikorkeakoulun varhaisiän musiikkikasvattajaopiskelijoiden kanssa yhteistyössä soivia taidenäyttelykierroksia päivähoitoikäisille ja järjesti vapaita yhteislaulutilaisuuksia eri teemoilla keväällä 2015. Tilaisuudet olivat todella suosittuja.

Opiskelijoiden mielestä myös masumuskarit ja omat muskarit aikuisille, siis lasten vanhemmille ilman lapsia, joissa voitaisiin tehdä esimerkiksi erilaisia taideprosesseja

saattaisivat olla mielekkäitä ja toistaiseksi vasta vähän käytössä olevia työkaluja musiikkipedagogin työkentän monipuolistamiseen entisestään. Ajattelen, että seniorimuskarit, touhumuskarit, kuvataide tai liikuntapainotteiset sportti- ja tanssimuskaritkin ovat kehittelemisen arvoisia ideoita, joita varmasti tulevaisuudessa otetaankin käyttöön kun kysyntä ja tarjonta kohtaavat ja halutaan erottua tarjonnalla muista palveluntuottajista. Myös julkisilla kauppakeskuskuskareilla voitaisiin tavoittaa runsas määrä lapsiperheitä ja elämänkaaren eri vaiheissa olevia ihmisiä ja saattaa heitä musiikin pariin.

3.3 Yrittäjyys – mahdotonta tai mahdollisuus?

Opiskelijoissa huolta aiheuttaa yritysmaailmassa vastuu, talous, oma hyvinvointi ja jaksaminen. Yrittäjyyttä pidetään pääosin positiivisena asiana. Yrittäjydessä arvostetaan mm. vapautta, itsenäisyyttä, asioihin vaikuttamisen mahdollisuuksia, vaihtelevaa ja motivoivaa - inspiroivaa arkea. Monilla onkin haaveena perustaa oma yritys esimerkiksi taidepäiväkoti tai musiikkikoulu. Negatiivinen suhtautuminen ja erilaiset paheksumiset yrittäjyyttä kohtaan juontavat juurensa tutusta yrittäjästä, joka on epäonnistunut, eli on jouduttu seuraamaan läheltä ”huonoa yrittäjyyttä” ja huonoja kokemuksia yrittäjyydestä. Yrittäjydessä suurin pelko liittyy taloudelliseen epävakauteen ja sen tuomiin riskeihin. Negatiiviseksi koetaan myös epäsäännölliset työajat, töiden sirpaleisuus ja pitkät työpäivät. Yrittäjydessä opiskelijoita mietityttää myös vastuu omista vakuutuksistaan, työttömyysturvastaan ja sairaspäivärahasta.

3.4 Haaveet ja haasteet musiikkipedagogien tulevaisuudessa?

Opiskelijoiden haaveet musiikkipedagogien uralla liittyvät siihen, että saisi tehdä täysipäiväisesti töitä musiikkipedagogina tai että olisi uskallusta perustaa oma yritys.

Haasteina nähdään mm. toimeentulon koostamisen säpäleisyys ja rahoitus. Oppilaiden sitouttaminen harrastukseen koetaan haastavana, koska harrastustarjontaa on paljon ja ihmisten elämänmeno on muuttunut kiireiseksi ja hektiseksi. Harrastustarjonnan laajassa kirjossa tulisi erottautua muista, jotta pärjäisi erilaisissa kilpailutilanteissa. Haasteena koetaan myös se, että koska tulevaisuudessa ryhmäopetus valtaa yhä enemmän alaa, meidän tulisi pedagogeina pohtia sitä, miten opetus silti palvelisi jokaista ryhmän jäsentä ja olisi mahdollisimman mielekästä kaikille ryhmäläisille ja myös opettajalle. Ryhmäopetuksen haasteena koetaan myös se, että mikäli tarjottuun

ryhmään ei olekaan tarpeeksi tulijoita, se joudutaan perumaan kokonaan ja kaikki työtunnit eivät välttämättä toteudukaan. Kaikenlainen epävarmuus ahdistaa, mutta tällä alalla siihen on vain totuttava.

”Haluan pysyä inspiroivana ja opettajana, joka on onnellinen työssään. Näin myös opetukseni olisi mahdollisimman laadukasta.”

Oman työn arvostamista pidetään myös tärkeänä, koska jos ei itse arvosta osaamistaan ja työtään, on vaikea saada arvostusta myöskään asiakkailta.

”Haluaisin olla niin hyvä opettaja, että minun luokseni haluttaisiin aina palata. Haluaisin olla arvostettu työntekijä ja haluaisin voida sanoa, että työlläni on merkitystä ja todellista arvoa oppilaitteni elämässä. Haaveilen, että opetusryhmäni toteutuisivat aina ja minulla riittäisi oppilaita ovista ja ikkunoista.”

”Haluaisin toimia musiikkipedagogina, koska työ voi parhaimmillaan olla niin monipuolista ja myös itselle voimia antavaa. Musiikkipedagogina on mahdollisuus kohdata ihmisiä vauvoista vaareihin ja tuottaa musiikin avulla ihmisille kauneuden, ilon, yhteenkuuluvuuden tai tarvittaessa myös ulos haluavan surun kokemuksia. Musiikkipedagogina on mahdollista elää hetkessä ja kokea tunteita voimakkaasti. Haluan uskoa, että musiikkipedagogi voi muuttaa maailmaa paremmaksi paikaksi jos hän ymmärtää musiikin merkityksen eri ihmisten elämässä, kohtaamisissa, elämän eri tilanteiden värittäjänä ja muistojen juurikoissa. Siksi haluaisin tehdä töitä musiikkipedagogina.”

3.5 Tulevaisuuden pelot

Pelot jakoivat tulevaisuuden musiikkipedagogit selkeästi kahteen ryhmään. Tulevaisuuden musiikkipedagogeiksi, jotka eivät pelkää ja musiikkipedagogeihin, jotka kokevat pelkoa.

”Pelkääminen ei auta ja musiikkiin tulisi pystyä säilyttämään tuore ote.”

”En pelkää. Suuristakin vastoinkäymisistä on selvitty, joten tulevista käännteistäkin varmasti selvitään.”

”En pelkää, jännitän tietysti mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mutta tiedän, että pärjään.”

Tyypillisiä pelon aiheuttajia ovat mm. alan ailahtelevaisuus, työllistymisen, pärjääminen riittämättömyyden tunteiden kanssa ja toimeentulon riittävyys.

”Mitä jos en innostu opettamisesta ja leipäännyn?”

”Mitä jos töitä ei vain löydy?”

”Ihmisten kiire pelottaa. Joskus tunnilleni tulee 5-vuotias lapsi, joka sanoo, ettei ehtinyt harjoitella.”

Myös erilaiset sisäilmaongelmat ovat nykyään valitettavasti opettajien arkipäivää. Pelko ja huoli omasta terveydentilasta, työkyvyn säilyttämisestä ja työssä jaksamisesta on konkreettinen. Nykypäivänä useaan eri työympäristöön jalkautuvat opettajat saattavat sairastua mm. opetustilojen sisäilmaongelmista johtuviin erilaisiin sairauksiin, kuten astmaan, allergioihin ja pitkäaikaisiin äänihuulisairauksiin, jotka saattavat murskata koko työuran jo nuorella iällä. Koska työympäristöjä saattaa yhdellä opettajalla olla monia, esimerkiksi sisäilmaoireiden syiden selvittäminen voi käydä todella haastavaksi.

3.6 Ajatuksiani kokemuskirjojen annista

Olen erittäin tyytyväinen, että sain YAMK vuoden aikana kokeilla siipiäni myös ammattiopiskelijoiden luennoitsijana. Uskon, että sain välitettyä heille ajantasaista tietoa alalla toimivan yrittäjän arjesta, käytännön työstäni, sen monipuolisuudesta ja haasteista. Lisäksi jaoin tietoa yrittäjän velvoitteista ja annoin konkreettisia vinkkejä yrityksen perustamisesta ja siihen liittyvästä taustatyöstä. Kävimme läpi myös mm. kirjanpitoon, verotukseen ja vakuutuksiin liittyviä asioita. Toivon, että pystyin välittämään opiskelijoille positiivista kuvaa työni mahdollisuuksista ja että kannustin omalta osaltani itsenäisten ja rohkeidenkin ratkaisujen etsimiseen.

Opiskelijoiden kokemuskirjoja oli erittäin mielenkiintoista lukea. Kokemuskirjojen anti oli runsas ja värikäs. Värikkäällä tarkoitan kokemuskirjojen erilaisuutta ja jokaisen opiskelijan persoonallisuutta korostavaa ilmettä. Opiskelijat uskalsivat kirjoittaa kovin avoimesti ja ennakkoluulottomasti omia pohdintojaan antamieni kysymysten pohjalta. Siitä olin erityisen tyytyväinen. Uskon, että tieto siitä, että kommentit pysyvät täysin anonyymeinä lisäsi rohkeutta ja luottamusta pohdintojen kirjoittamiseen. Kokemuskirjojen lukeminen tuki omaa ajatteluani muutoksessa olevasta alastamme. Ammattiopiskelijoilla ja itselläni on kovin samankaltainen näkemys alastamme ja sen tulevaisuudesta. Tiedossamme on, että alamme muuttuu ja kehittyy, työpaikoista käydään rajua kilpailua ja näin ollen massasta pitää pystyä erottautumaan positiivisella tavalla. Pitää olla valmis kehittämään itseään ja ammattitaitoaan jatkuvasti. Pitää tehdä työnsä näkyväksi, etsiä työpaikkoja ja luoda työtä itse, koska tiedossa on, että tarjolla olevat työpaikat eivät riitämään kaikkien alalle valmistuvien työllistymiseksi. Pitää olla rohkea ja uskaltaa. Pitää löytää oma väylä, jotta työllistyisi ja saisi tehdä sitä työtä mitä haluaa.

Kokemuskirjojen lukeminen valoi minuun uskoa siitä, että alallamme tulee jatkossakin työskentelemään hienoja visioita ja unelmia omaavia nuoria, jotka ovat valmiita kehittämään itseään ja alaamme edelleen ennakkoluulottomasti ja tulevaisuuden muutosten edellyttämällä tavalla.

4 Musiikki ja motivaatio polttoaineena musiikkipedagogiyrittäjän sirpaleisessa arjessa

4.1 Ammatillinen tausta ja työhistoriani

Aloitin opetustyöt vuonna 2001 ensimmäisen yksityisoppilaani kanssa. Hän oli harmonikansoiton opiskelija. Kirjoitin samana keväänä ylioppilaaksi ja hain musiikkipedagogin koulutukseen. Olin onnekas, sillä pääsin heti ensimmäisellä yrittämällä opiskelemaan alaa, jolle olin pienestä pitäen halunnut. Aloitin opinnot syksyllä 2001 Tampereella ja valmistuin keväällä 2006 ensimmäisen kerran musiikkipedagogiksi Pirkanmaan Ammattikorkeakoulusta pääaineenani harmonikka. Työskentelin tuolloin Salon kansalaisopistossa ja sen eri sivutoimipisteissä tuntiopettajana ja olin perustanut oman toiminimen jouluna 2004. Toiminimeni alla annoin yksityisopetusta, pidin musiikkileikkikouluja ja soitin keikkoja. Minulla oli jo ensimmäisen kerran valmistuttuani monta työpaikkaa ja hankin työkokemusta työskentelemällä lyhyitäkin ajanjaksoja koulujen musiikinopettajien sijaisena ja eri musiikkiopistoissa ja kansalaisopistoissa tuntiopettajana. Yksityisopetuksessa yhteistyötahojani olivat tuolloin mm. Mannerheimin Lastensuojeluliiton kotikaupunkiani Saloa lähellä olevat eri kuntien yhdistykset ja Salon Seurakunta ja sen sivutoimipisteet. Ensimmäisen kerran valmistuttuani hankin työkokemusta ja jatkoin opiskelua laajentaakseni ammattitaitoani. Kävin Klemettiopiston ja JaSeSoi ry:n järjestämät Orff-pedagogiikan kurssit vuosina 2010-2012 ja tein opinnoista lopputyön keväällä 2013. Opintoni saivat jatkoa syksyllä 2014 kun pääsin Metropolia Ammattikorkeakouluun opiskelemaan taiteen soveltavaa käyttöä ja varhaisiän musiikkikasvatusta. Valmistuin toisen kerran musiikkipedagogiksi jouluna 2016.

Olen siis toiminut musiikin alan yksityisyrittäjänä vuodesta 2004 saakka. Olen toiminut lisäksi lukuisissa eri kouluissa ja musiikkiopistoissa sijaisena, sivutoimisena ja päätoimisena tuntiopettajana ja tälläkin hetkellä olen tuntiopettajana kolmessa eri kansalaisopistossa. Musiikkipedagogin rooli työkentällä on muuttunut vuosien saatossa yhä laaja-alaisemmaksi ja monipuolisemmaksi. Yksilökeskeisestä opetuksesta ollaan siirtymässä yhä enenemässä määrin ryhmäopetukseen. Tällä hetkellä toimin Salon ympäristössä instrumenttipedagogina, kuoronjohtajana, varhaisiän musiikkikasvattajana, keikkailevana artistina, konsertoijana ja musiikkia työssään käyttävien ammattikuntien kouluttajana. Lisäksi olen aiemmin opettanut Salon musiikkiopistossa mm. musiikin teorian ja säveltapailun perusteita. Oma osaamista ja

ammattitaitoa pitää jatkuvasti päivittää, jotta pysyy kehityksen kyydissä. Vankka ja monipuolinen työkokemus tuo itsevarmuutta ja laaja-alainen koulutus sellaiset tiedot ja taidot, joilla pärjää monialaisella ja jatkuvasti muuntuvalla työkentällä. Kokemuksieni ja havaintojeni mukaan tämän päivän musiikkipedagogi on yhä useammin myös yrittäjä. Hän on valmis näkemään vaivaa, jotta voi löytää työtä itselleen ja on valppaana tarttumaan ympärillä velloviin haasteisiin ja uudistuksiin. Hän visioi, tekee yhteistyötä, omaa hyvät neuvottelu- ja kokoustaidot, sekä ottaa selvää asioista.

Musiikkipedagogin virkoja on jaossa vain vähän ja työmme onkin muuttumassa siihen suuntaan, että työtä pitää luoda myös itse. Tietyllä tapaa olemme kiinni työssä ympärivuorokautisesti, ja siksi on ensiarvoisen tärkeää, että työ on itselle intohimo, mieluisaa, voimaannuttavaa, asiakaslähtöistä, monipuolista, antoisaa ja rakasta. On tärkeää, että löytää itsestään sisäisen palon ja motivaation jatkuvasti kehittää itseänsä ja työtänsä pedagogina. Ajattelen, ettei opettajaksi voi koskaan valmistua, vaikka omaankin pätevyyden ammatissa toimimiselle. Aina voi pyrkiä monipuolisemmaksi, laaja-alaisemmaksi, taitavammaksi niin pedagogisilla, kuin omilla musiikillisilla taidoillaankin. Opettaja ei voi kohdata kahta oppijaa samalla tavalla. Pitää osata elää hetkessä, luovia erilaisissa oppimisympäristöissä ja osata kohdata yksilöitä, sekä erilaisia ryhmiä. Musiikin opetuksessa tarvitaan aistikasta herkkyyttä, jotta voisimme jakaa oppilaillemme tietojen ja taitojen lisäksi myös inhimillistä ja läsnä olevaa kumppanuutta (Huhtinen-Hildén 2012,159). Huhtinen-Hildén tiivistää artikkelissaan tähän yhteen lauseeseen musiikkipedagogin roolin ytimen tämänhetkisellä työkentällä.

4.2 Musiikkipedagogiyrittäjän arkea

Autooni kertyy työkilometrejä normaalin työviikon aikana noin 400-500. Logistisesti ajatellen työpaikasta toiseen siirtyminen on raskasta ja säntillisesti aikataulutettua. Hyvä suunnittelu ja asioiden vahva organisointi ovat toimivien aikataulujen perusta. Kun visioi päivän etukäteen, on helpompaa saada aikataulutkin onnistumaan. Opetusvälineet ja materiaalit pitää siirtää paikasta toiseen. Kulkemista, kantamista ja kuljettamista on paljon. Ja tämä kaikkihan tapahtuu luonnollisesti omalla vapaa-ajalla, palkkatyötuntien ulkopuolella. Kaikkeen kuitenkin tottuu ja minulle henkilökohtaisesti on tärkeintä, että saan tehdä työkseni sitä, mitä haluan ja mistä eniten pidän. Auton vaihdon myötä moni logistinen asia on helpottunut entisestään, sillä autossani on nyt sähköinen takaluukku ja farmariauton tavaratilaan mahtuu mukavasti kuljetettavaa kalustoa. Myös auton pieni kulutus on hyvä asia, kun työkilometrejä kertyy viikoittain

paljon. Hyvä puoli matkustuksessa on, että siirtymät ja paikasta toiseen ajaminen ovat niin sanotusti omaa aikaa ja sillä välin ehtii hoitamaan usein muitakin kuin työasioita mielessään tai ihan konkreettisesti. Lisäksi koen todella virkistäväksi sen, että maisemat, paikat ja ihmiset, joiden kanssa työskentelen vaihtuvat. On mukavaa nähdä erilaisia paikkoja ja keksiä sinne juuri minulle ja oppilailleni toimivat ja parhaat pedagogiset ratkaisut.

Kotini on paikka, jossa opetan yksityisoppilaita ja säilytän kaikki työmateriaalit, soittimet, rekvisiitat, äänitteet, nuotit jne. Jokaiselle muskarin tuntisuunnitelmalle on olemassa oma kassi, johon on pakattu kaikki tarvittava. Oma kassi löytyy myös instrumenttioppilaille ja kolmelle eri kuorolle. Minulla ei ole vain yhtä opetustilaa, vaan monta eri työpaikkaa, monta eri työhuonetta - lähes yhtä monta työympäristöä kuin on opiskelijoitakin. Ajoittain on haastavaa muistaa, mitä pitää ottaa mukaan mihinkin paikkaan, minäkin päivänä. Mutta se myös kasvattaa nokkeluuteen ja luovuuteen. Olen silloin tällöin unohtanut jotain oleellista kotiin ja takaisin ei ole ehtinyt kääntyä. Silloin pitää luovia, keksiä uusia ratkaisuja ja muuttaa suunnitelmaa. Se on myös tärkeä osa muuntuvan ja monipuolisen - taitavan pedagogin arkea. Muuntuvalla ja monipuolisella tarkoitan pedagogia, joka elää hetkessä, joka huomaa tarpeet ja vastaa niihin, joka on päämäärätietoinen itsensä ja työnsä kehittäjä ja joka on vastuun kantaja, jolla on laaja-alainen ammattitaito ja runsaasti monialaista työkokemusta. Lisäksi muuntuva ja monipuolinen musiikkipedagogi on mukautuva, joustava, avarakatseinen, visioiva ja osaa toimia eri yhteisöjen kanssa erilaisissa toimintaympäristöissä. Ammattitaitoinen musiikkipedagogi voi toimia työkentällä vauvasta vaariin niin yksilötasolla kuin enenevässä määrin myös erilaisten ryhmien kanssa. Tämän päivän musiikkipedagogi luo uutta, tarttuu toimeen, ottaa vastuuta ja rakentaa siltoja eri toimijoiden välille.

Seuraavilla kuvioilla pyrin havainnollistamaan musiikkipedagogiyrittäjän arkea, jotta voisin konkretisoida tämän hetken työn monimuotoisuutta ja sirpaleisuutta.

Kuvio 1 havainnollistaa, miten yksi arkityöpäivä jakaantuu prosentuaalisesti eri osiin. 60% työpäivästä on opetusta. 20% kuuluu ajomatkoihin. 10% suunnittelutyöhön ja paperitöihin. 5% kuuluu valmisteluihin eri työtiloissa ja 5% kaluston pakkaamiseen ja siirtämiseen paikasta toiseen.

Kuvio 1. Musiikkipedagogiyrittäjän työpäivä.

Kuvio 2 toimii esimerkkinä siitä, miten oma toimeentuloni jakaantuu tällä hetkellä yhdelle työviikolle. 25% työviikosta koostuu yksityisistä musiikkileikkikouluista. 25% yksityisistä instrumenttioppilaista. 30% tuntiohjaajan töistä kolmessa eri kansalaisopistossa. 10% rakentuu paperitöistä, suunnittelusta ja siirtymisistä ja 10% satunnaisista keikoista, konserteista ja koulutustilaisuuksista.

Prosenttiluvut perustuvat lukuvuoden 2017-2018 työtilanteeseen.

Kuvio 2. Musiikkipedagogiyrittäjän työviikko. Toimeentulo muodostuu pienistä palasista.

Olen kahtena eri vuonna työllistännyt peruskoulujen tet-harjoitteluviikoksi omia oppilaitani. He ovat seuranneet yksityisyrittäjän arkeani musiikin alalla. Viikko alkaa sillä, että kerron, että minulla on työssäni täysi vaitiolovelvollisuus ja että työelämään tutustuja ymmärtää mitä se tarkoittaa.

Tet-jaksolla ollut opiskelija on osallistunut tuntien valmistelutyöhön, työvälineiden sijoitteluun ja ollut erittäin hyvä apuopettaja esimerkiksi muskaritilanteissa. Automatkat ja lounastauot olemme keskustelleet siitä mitä on tulossa ja siitä mitä sen päivän aikana jo olemme kokeneet. Puolin ja toisin keskustelut ovat olleet todella antoisia. Tämän syksyn tet-harjoittelussa mukana ollut peruskoululainen oli töissä kanssani juuri sen viikon, jolloin teimme videointeja musapajasta ja yksityisistä ryhmäperhepäiväkodeista YAMK työhöni. Pyysin opiskelijaa havainnoimaan tuorein ja ulkopuolisin silmin omaa työtäni. Hän kirjoitti kokemuskirjaansa mm. seuraavia ajatuksia:

”Työsi oli vauhdikasta ja vaiherikasta. Joka päivä oli erilainen.”

”Joudut ajamaan aika paljon työpäivän aikana, eikä oltu samassa paikassa koko päivää.”

”Työpäiväsi venyivät pitkiksi ja teit töitä myös viikonloppuisin.”

”Kanteleryhmässä oli hienoa, että olit koonnut ryhmän jossa oli kaikenikäisiä.”

”Yhteistyö vanhusten kanssa oli upeaa musapajassa.”

”Kuorot olivat myös mahtavia ja on kiva huomata, että päiviisi kuuluu lasten kanssa touhuamisen lisäksi aikuisiakin.”

”Tulet hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja näin, että nautit työstäsi.”

Itselle työllistämisen lisäksi viikko on ollut molemmilla kerroilla avartava ja positiivinen kokemus. On mukavaa jakaa muuten niin itsenäistä työtä jonkun kanssa. Voin samaistua harjoittelijan ajatuksiin omasta työstäni. Työni on vaiherikasta, monipuolista, työskentelen useissa eri paikoissa ja kohtaan viikoittain innokkaita oppilaita koko elämänkaaren eri vaiheista. Pidän todella paljon työstäni!

Koen myös, että pystyn vaikuttamaan nuorten asenteisiin työelämää kohtaan antamalla heille runsaasti tietoa ja omakohtaisia kokemuksia omasta työstäni. Pysin aktivoimaan ja rohkaisemaan nuoria työni kautta ja tukemaan heitä tulevaisuuden

työelämähaaveiden selkiintymisessä. Samalla voin vaikuttaa nuorten kautta oman alamme kehittämiseen ja tulevaisuuteen liittyviin asioihin. Tällaisia tärkeitä asioita ovat mielestäni mm. musiikkialan arvostaminen, monipuolisen ja laaja-alaisen ammattidentiteetin rakentaminen, verkostoituminen, aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen, sekä oman tekemisen reflektointiin ja oppimisympäristöjen ja tilanteiden havainnointiin kannustaminen.

4.3 Salon kaupunki musiikkipedagogiyrittäjän kotikaupunkina

Päätoimialueeni musiikkipedagogina toimiessani on Salon kaupungissa ja sen lähialueilla. Salon kaupunki on noin 52 950 asukkaan kaupunki Lounais-Suomessa. Ulkomaalaisia kaupungissa asuu n. 2000. Salon kaupunki kuuluu Varsinais-Suomen maakuntaan. Suomen suurin kuntaliitos toteutettiin vuonna 2009, jolloin nykyinen Salon kaupunki syntyi. Yhdeksän entistä ympäröivää kuntaa ja Salo yhdistettiin uudeksi Salon kaupungiksi. Kuntaliitoksen myötä Salon väkiluku nousi yli 50 000 asukkaaseen ja pinta-ala kasvoi hieman yli 2 000 neliökilometriin. Salon kaupungin työttömyysprosentti on 12,6 %. Kaupungin väestörakenne jakaantuu seuraavasti. 16,5% väestöstä on 0-14 -vuotiaita, 61,4% on 15-64 -vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneiden osuus on 22,1%. (Tilastokeskus 2013-2018.)

Salon kaupungin varhaiskasvatus noudattaa opetushallituksen määäämiä Varhaiskasvatuksen perusteita, joka toimii varhaiskasvatuksessa myös yhtenäisenä opetussuunnitelmana (Opetushallitus 2016a). Varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään mm. varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen. Asiakirjan oppimisen alueet -kohdassa kuvataan varhaiskasvatuksen keskeisiä toiminnan tavoitteita ja sisältöjä ja ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Varhaiskasvatuksen oppimisen alueita ei toteuteta irrallisina kokonaisuuksina, vaan toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan lasten mielenkiinnon ja osaamistavoitteiden mukaisiksi, eri aihepiirejä yhdistelemällä.

Varhaiskasvatuksessa, kuten myös varhaisiän musiikkikasvatuksessa toimitaan oppivana yhteisönä. Tällaisessa yhteisössä annetaan tilaa mm. yksilöiden mielipiteille ja tunteille. Sekä lapsia että henkilöstöä kannustetaan kokeilemaan uudenlaisia toimintamalleja ja jakamaan ajatuksiaan avoimesti. Toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään ja voi näin ollen hyödyntää vahvuuksiaan. Yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa käytöstä ja kannustetaan kokeiluun, yrittämiseen ja

sinnikkyyteen, mutta myös erehtymisen kautta oppiminen on sallittua. Osallisuuden kokemukset ja yhdessä tekeminen vahvistavat yhteisöä. (Opetushallitus 2016b.)

Palveluohjaus, ikäkeskustoiminta, kotona asumista tukevat palvelut ja ympärivuorokautinen hoito muodostavat Salon kaupungin vanhuspalvelut. Kotihoito tukipalveluineen, kotikuntoutus, omaishoito sekä kotiutustilanteisiin kohdennettu tuettu kotihoito tukevat kotona asumista. Tehostetun palveluasumisen yksiköt ja hoivakodit puolestaan muodostavat ympärivuorokautisen vanhusten hoidon. (Salon kaupunki 2018b.)

Salon kaupungin kulttuuristrategia nojaa Varsinais-Suomen kulttuuristrategiaan. Kulttuuristrategia perustuu laajan toimijakentän yhteisiin näkemyksiin. Strategiaan on kirjattu kulttuurin tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2015-2025. Strategia jaetaan neljään kärkiteemaan, jotka ovat: vastuullisuus, yhteistyötaidot, saavutettavuus ja resurssiviisuus. Näiden teemojen ydinsanommat ovat, että kulttuurin on tarkoitus luoda hyvinvointia läpi elämän. Kannustetaan tekemään kulttuuritekoja yhdessä. Kulttuuri kuuluu jokaiselle ja kulttuurilla pyritään tuomaan vauhtia luovan talouden kasvulle. (Varsinais-Suomen Liitto 2015.) Salon kaupungissa musiikin kulttuuritoimijoita ovat musiikkiopisto, kansalaisopisto, Halikon musiikkiyhdistys ry, yksityiset toimijat, kuten T:mi Anna Schukov, selloduo Varonen ja Arton muskari ja erilaiset yhdistykset, kuten Salon Seudun Harmonikkakerho ry tai Lasten Laulukapunki ry. Nämä kulttuuritoimijat tuottavat musiikinopetusta ja monipuolisia musiikki- ja kulttuuripalveluja asiakkailleen ja tekevät yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen, koulujen perusopetuksen ja eri yhdistysten kanssa.

Salon kaupungin uusi strategia linjaa lähivuosien toimintaa ja oli käsitellyssä huhtikuun valtuustokokouksessa keväällä 2018. Tulevaisuuden tavoitteiksi on kirjattu mm. uusien työpaikkojen luominen, salolaisen osaamisen vahvistaminen, vahva kumppanuus yrityksille ja muille toimijoille, palvelujen ja palveluverkon ennakkoluuloton uudistaminen, kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen, alueen vetovoiman lisääminen ja kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen. (Salon kaupunki 2018a.)

4.4 Esimerkkejä uusista toimintaympäristöistäni

Vuosien varrella olen työskennellyt eri paikoissa ja toiminut eri yhteistyötahojen kanssa luodakseni uusia oppimis- ja toimintaympäristöjä, jotka soveltuisivat musiikinopetukseen ja toimisivat virikkeellisinä ja hyvinä opetuspaikkoina, soveltuisivat

konserttikäyttöön tai erilaisiin yhteisömusiikillisiin tilanteisiin. Yhteistyötahot ovat olleet erittäin tyytyväisiä siihen, että jokin palvelu tulee heidän ja asiakkaitensa luo, eikä ihmisryhmiä tarvitse siirtää tai kuljettaa eri toimipisteisiin tai yhteen kiinteään toimipaikkaan. Esimerkkejä uusista luomistani toimintaympäristöistä ovat Halikon Vanhustenkoti Yhdistys ry:n omistama Tammilehdon palvelukeskuksen toimintatila, Vuohensaaren kesäteatterin näyttämö luonnon helmassa Salon Vuohensaarella meren rannalla yhteislaulutilaisuuksia varten, Taikaviitan ja Pöllölän yksityiset ryhmäperhepäiväkodit, yksityiset päiväkodit kuten Touhula, Salon kaupungin ylläpitämät koulurakennukset ja päiväkodit, vanhusten palvelutalot musiikkiesityksiä varten, Salon seurakunnan tilat muskarikäytössä jne. Näistä edellä mainitsemistani esimerkeistä käytän Hermannin koulun juhlasalia (Juhlien juhla -konsertin tilaa), Tammilehdon palvelukeskuksen toimintatilaa ja yksityisten ryhmäperhepäiväkotien Taikaviitan ja Pöllölän musiikkileikkikoulutiloja osana kehittämisprojektiani.

4.4.1 Hermannin koulun juhlasali

Kaupungin hallinnoimat julkiset tilat, kuten koulujen juhlasalit, auditoriot, aulatilat tai ruokasalit ovat oivia paikkoja erilaisten julkisten yleisötapahtumien tai tilaisuuksien järjestämiselle. Itse olen vuosien saatossa järjestänyt kyseisissä tiloissa konsertteja, yhteislaulutilaisuuksia, valtakunnalliset lasten- ja nuorten harmonikansoiton kilpailut, lastenkonsertteja ja lastentapahtumia, koulutustilaisuuksia, urheilutapahtumia jne. Tilat ovat usein muunneltavissa omaan tapahtumaan sopiviksi helposti ja yleisökapasiteetti on riittävän iso. Hermannin koulun juhlasali toimi Juhlien juhla -konsertin pitopaikkana, koska tilavuokra oli suhteellisen edullinen verrattuna varsinaisiin konserttisaleihin. Koulun juhlasalin sijainti oli otollinen kaupungin keskustassa. Sali oli sopivan kokoinen ja konserttiyleisöä mahtui sinne hyvin. Aulatilat mahdollistivat väliaikakahvitarjoilun. Ja alhaalla koulun käytävällä oli wc tilat ja naulakot, joihin konserttiväki sai jättää halutessaan päällystakkejaan. Salissa oli hyvä valaistus ja akustiikka, vaikka äänitaltioinnin ja videoinnin takia käytettiin tällä kertaa myös äänentoistoa. Tilasta sai pienellä vaivalla ja koristelulla erittäin kodikkaan ja viihtyisän.

4.4.2 Halikon Tammilehdon palvelukeskuksen toimintatila

Vuosien yhteistyön aikana olen pitänyt toimintatilassa musapajoja, lauluharrastajien kuoroa, harmonikansoiton opetusta, soolo- ja oppilaskonsertteja, Salon Seudun Harmonikkakerho ry:n juniorityön workshoppeja, yhteislaulutilaisuuksia ja esiintyneet

Tammilehdon omissa tilaisuuksissa ja vuosijuhlissa, itsenäisyyspäiväjuhlissa, joul- ja juhannusjuhlissa. Tila on todella toimiva. Ei liian suuri, eikä liian pieni. Isot ikkunat luovat valoisuutta ja ilmanvaihto pitää sisäilman hyvänä. Tilassa on hyvässä vireessä oleva piano ja cd-soitin, joita saan käyttää työssäni. Tuolit ovat irtonaiset ja niitä voi siirrellä tarpeen mukaan. Tilan akustiikkakin on hyvä. Kaiken kaikkiaan Tammilehdon palvelukeskuksen tilat ovat todella viihtyisät ja monipuoliseen toimintaan sopivat. Äänieristyskin on niin hyvä, etteivät kuoroharjoitukset tai harmonikansoitto häiritse asukkaita arki-iltoinaakaan. Joskus asukkaat tulevat kuuntelemaan ja seuraamaan myös kuoroharjoituksia ja soitonopetusta. Ihanaa kun palvelutalossa on elämää ja säpinää.

4.4.3 Taikaviitta – yksityinen ryhmäperhepäiväkoti

Taikaviitta on Salon Viitanummen omakotialueella sijaitseva yksityinen ryhmäperhepäiväkoti. Taikaviitan tilat ovat uudehkossa omakotitalossa, kahdessa kerroksessa. Viikoittaisena muskaritilana toimii yläkerran olohuone, jossa on iso ja lämmin lattiamatto, ja sopivasti tilaa yhteismusisoinnille. Taikaviitan sisustus on lapsenmaailmaa myötäilevä, värikäs ja mukaansatempaava. Sisustuksessa on juuri sopivasti virikkeitä, jotka tukevat lasten kasvua ja kehitystä.

4.4.4 Pöllölä – yksityinen ryhmäperhepäiväkoti

Salon Alhaisissa toimii Taikaviitan tapaan yksityinen ryhmäperhepäiväkoti Pöllölä. Pöllölä sijaitsee Alhaisten omakotitaloalueella vanhassa kaupassa, joka sittemmin on toiminut myös nuorisotilana. Pöllölä on remontoitu sisustukseltaan ja tiloiltaan lapsille sopivaksi, turvalliseksi ja virikkeelliseksi päivähoitoympäristöksi. Muskaritila on suurempi kuin esimerkiksi Taikaviitassa. Iso huone on valoisa ja soveltuu monenlaiseen toimintaan.

5 Yhteisömuusikkous – uusien mahdollisuuksien työmuoto?

5.1 Mitä yhteisömuusikkous on?

Yhteisömuusikkoutta ei ole käsitelty vielä paljoakaan Suomalaisessa kirjallisuudessa tai tutkimuksissa. Yhteisömuusikolle, yhteisömuusikkoudelle tai yhteisömusiikille, ei siis ole olemassa selkeitä, suomenkielisiä määritelmiä.

Musiikkipedagogi, joka on erikoistunut taiteen soveltavaan käyttöön voi toimia yhteisömuusikkona asukasyhteisöissä tai tekemällä yhteistyötä esimerkiksi koulujen, päiväkotien, hoivayhteisöjen tai maahanmuuttajien kanssa. Yhteisömuusikko toimii sosiokulttuurisen innostamisen mukaisesti, edistämällä innostamista ja ihmisten liikkeelle saamista. Näin yhteisömuusikko edesauttaa sosiaalista kommunikaatiota ja vahvistaa ihmisten välistä vuorovaikutusta yhteisöissään. Sosiokulttuurisen innostamisen kanssa työskentelevä musiikkipedagogi pyrkii parantamaan yksilöiden elämänlaatua kokemusten ja saavutettavien päämäärien kautta. Innostajan ammatillinen tehtävä pohjautuu ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja toiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteisön kulttuurisia arvoja. (Kurki 2000,81.)

Taiteen tekeminen yhdessä yhteisön kanssa on merkityksellisempää kuin varsinainen lopputulos (Koskinen 2013,14-16). Yhteisömuusikkoa ja yhteisömuusikkoutta tarkastellaan Lee Higginsin kirjassa *Community music in theory and in practice* kolmesta eri näkökulmasta. 1) yhteisön musiikkina 2) yhteisöllisenä musiikin tekemisenä ja 3) aktiivisena interventiona musiikillisen johtajan eli fasilitaattorin ja osallistujien välillä (Higgins 2012,3.) 2000-luvun taitteessa taiteidenvälisyys on puhjennut kukkaansa koulujen, eri taide organisaatioiden ja musiikkiyhteisöjen välille. Koulut ja eri taideorganisaatiot ovat aloittaneet yhteistyön ja pyrkivät lisäämään kunnioitusta ja ymmärrystä sille, miten rikastuttavaa ja tärkeää tämänkaltainen yhteistyö voi olla. Lisäksi lisätään tietoutta siitä, miten tärkeää kunkin tahon yhteistyölle tuoma arvo on. (Chong, Rohwer, Emmanuel, Kruse&Smilde 2013,152.)

Yhteenvedona voin todeta, että yhteisömuusikko työskentelee perinteisestä työympäristöstään poiketen eri yhteisöjen kanssa paikoissa, joissa on ihmisiä. Yhteisömuusikko voi vieraila siis esimerkiksi päiväkodeissa, kouluissa, hoitolaitoksissa jne. Yhteisömuusikko vie musiikin ihmisten keskelle.

5.2 Aktiivinen pedagogi – tyytyväinen yhteisö?

Miten voin musiikkipedagogina toimia yhteisömuusikkona? Millaista yhteisömuusikkous käytännössä on? Se on selvää, ettei näihin kysymyksiin liene yhtä ainoata vastausta. Musiikinopetuksen painopisteen siirtyessä yksilökeskeisestä opetuksesta ryhmäopetukseen, yhteisömuusikkous tulee tulevaisuudessa työllistämään yhä useampia musiikkipedagogeja. Tämä jos mikä avaa aivan uudenlaiset mahdollisuudet taiteidenvälisyydelle ja yhteisömuusikkouden hyödyntämiselle murroksessa olevalla musiikkialan työkentällä.

Mistä kaikki saa alkunsa? Kontaktoimiseen ja yhteistyösuhteiden luomiseen tarvitaan aina rohkeutta, vaivannäköä ja oma-aloitteisuutta. Toiminnasta pitää olla olemassa suunnitelma, jonka voi esitellä yhteistyötaholle. Toiminta kannattaa nostaa julkiseksi hyvissä ajoin, mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sanomalehdissä, Facebookissa, omilla nettisivuilla tai esimerkiksi avoimien ovien tapahtumalla. Uuden toiminnan alkaessa pitää etsiä perusteita molemmille puolille hyötysuhteelle. Miten kumpikin osapuoli hyöttyy toiminnasta? Keitä toiminta tavoittaa ja palvelee? Onko toiminta niin merkittävää, että siihen kannattaa satsata? Mistä löydetään rahoitus toiminnalle?

Yhteisömuusikkona toimiessani menen ihmisten luo ja osallistan heidät yhteiseen taiteen tekemiseen, työvälineenäni taiteenaloista musiikki. Osallistaminen lähtee innostamisesta ja matalan kynnyksen yhdessä tekemisestä. Yhteisöpedagogina minulla on selkeä suunnitelma ja tavoite sille, miten haluttuun päämäärään päästään, mutta myös osallistujilla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten prosessi eli yhteinen oppimistilanne etenee. Kaikenlainen yhteistoiminta lähtee liikkeelle kunkin yhteistyötahon omista lähtökohdista käsin siten, että kaikki halukkaat voivat osallistua ja toteuttaa taidetta omien kykyjensä ja taitojensa puitteissa, ilman suorituspaineita tai suurempia rajoituksia. Onpa joskus käynyt niinkin, että ryhmässä joku vetäytyy tarkkailemaan tilannetta etäämmältä ja palaa takaisin toimintaan kun on sille sopiva aika.

Toiminnan päämääränä voi olla yhdessä tekemisen ilo ja hyvänolon tunteiden saavuttaminen. Päämääränä voi olla itsetunnon vahvistaminen ja itsenäiseen musiikin tekemiseen kannustaminen. Päämääränä voi olla rohkaiseminen osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen. Päämääränä voi olla ryhmän sosiaalisten suhteiden vahvistaminen tai eri ihmisryhmien saattaminen yhteistoimintaan. Päämääränä voi olla

ryhmän sisäisen vuorovaikutuksen lisääminen ja vahvistaminen. Päämääränä voi olla jokin yhteinen ”teos”, joka esitetään yhdessä sovitulla tavalla sovituisissa puitteissa. Yhteisömusiikista myös opitaan. Oppimista voidaan purkaa keskustelemalla toiminnasta ja yhteisistä saavutuksista tai vaikkapa kirjoittamalla kokemuskirjoja. Pääsääntöisesti olen saanut yhteisömusiikillisista tuokioista tai projekteista positiivista, kannustavaa ja hyvää palautetta.

Ihmiset kokevat osallistumisensa tärkeänä, positiivisena ja merkittävänä. Tähän mennessä esimerkiksi kaikki sidosryhmät ovat ilmaisseet, että kokevat erittäin tärkeäksi mukana olonsa kehittämisprojektissani. Antamiensa palautteiden kautta osallistujat tulevat kuulluiksi. He oppivat mm. arvioimaan omaa osallistumistaan, oppimisympäristöään, opetuksen merkityksellisyyttä ja laadukkuutta, sekä tarkkailemaan oppimisympäristöä, sekä siinä tapahtuvaa yhteisöllisyyttä.

Pedagogina takaan toiminnan vaikuttavuuden suunnittelemalla opetustilanteet huolellisesti ja kannustan antamaan runsaasti anonyymiä palautetta aineiston tai materiaalin kartuttamiseksi. Vaikuttavuus rakentuu vuorovaikutteisessa prosessissa, jossa on syvä luottamus puolin ja toisin ohjaajan ja osallistuvien välillä. Yhteisömuusikkous yhdistää. Osallistuvat tietävät olevansa merkittävässä roolissa projektin onnistumiseksi. Ilman osallistujia projekti ei voi onnistua. Vaikuttavuutta voidaan arvioida mm. kerättyjen palautteiden avulla. Mikäli palautetta tulee paljon, se kertoo siitä, että osallistumista pidetään tärkeänä ja halutaan vaikuttaa omalla panoksella musiikkialan kehittämismahdollisuuksiin. Minä opin, minä arvioin. Osallistujat oppivat ja osallistujat arvioivat omia oppimiskokemuksiaan.

Musiikkipedagogin monet roolit korostuvat ja ovat keskeisessä asemassa juuri yhteisömuusikon tehtävissä. Kuviossa 3 havainnoin yhteisömuusikon eri rooleja omien kokemusteni ja saamieni palautteiden pohjalta. Toiminpa sitten kuoronjohtajana, instrumenttipedagogina, orkesterinjohtajana, varhaisiän musiikkikasvattajana tai kouluttajana, pyrin kaikessa työssäni yhdistämään yhteisömuusikkouteen liitettäviä rooleja positiivisesta innostajasta, luovasta taiteilijasta, läsnä olevasta kanssakulkijasta ja sensitiivisestä pedagogista. Erilaisten yhteistyötahojen kanssa toimimisessa ja erilaisiin toimintaympäristöihin sopeutumisessa pedagogi tarvitsee kaikkia näitä taitoja.

Kuvio 3. Yhteisömuusikon monet roolit.

5.3 Musiikkioppilaitoksen viranhaltija vs. yhteisömuusikko tai musiikkipedagogiyrittäjä?

Mitkä sitten ovat suurimmat erot tämänhetkisessä työssäni verrattuna esimerkiksi musiikkioppilaitoksessa työskentelevään viranhaltijaan?

Yksityisyrittäjänä saan tehdä paljon työtäni koskevia itsenäisiä päätöksiä. Haluan työskennellä työkentällä monipuolisesti, asiakaslähtöisestä näkökulmasta käsin. Suurin osa musiikkioppilaitosten viranhaltijoista opettaa yleensä vain yhtä oppiainetta esimerkiksi jotakin instrumenttia, varhaisiän musiikkikasvatusta, laulua tai musiikin teoria-aineita. Asiakaskunta painottuu pääasiallisesti lapsiin ja nuoriin. Oma asiakaskuntani kattaa koko elämänkaaren - syntymästä eläkeikään saakka. Asiakkaiden lisäksi työympäristötkin vaihtuvat, kun taas musiikkioppilaitoksissa opettavat viranhaltijat useasti opettavat yhdessä ja samassa luokassa kaikkina päivinä. Musiikkioppilaitoksissa on vain yksi työyhteisö, kun taas omassa työssäni työyhteisöjä ja yhteistyökumppaneita on useita. Musiikkioppilaitoksissa opetus painottuu pitkälti iltoihin, kun taas yrittäjänä voi työllistää itseään myös aamupäivä ja päiväsaikaan. Edellä muutamia esimerkkejä eroavaisuuksista.

Tällä hetkellä taidepedagogin virkoja ei vielä ole julkisella sektorilla tarjolla tai jos onkin, palkkaus ei vastaa työn vaatavuutta ja koulutusta. Tärkeää on huomata myös, että kumpikaan työskentelytapa ei sulje toistaan pois. Itsekin toimin tällä hetkellä sekä

palkansaajana että yrittäjänä. Seuraavaksi haluan nostaa esille muutaman suuren kysymyksen alamme lähitulevaisuutta ajatellen. Onko alamme yksityistymässä? Palkataanko musiikkioppilaitoksiin suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen jälkeen enää opettajia vain yhteen oppiaineeseen, vai tuleeko käyttöön yhdistelmävirkoja, joissa tulee hallita yhden oppiaineen lisäksi muitakin oppiaineita tai ryhmäopetuksen muotoja? Laajentavatko musiikkioppilaitokset toimintaansa myös sosiaali- ja terveysalan puolelle vai onko tässä työn kehittämisen kannalta mahdollisuus yksityispuolen toimijoille?

5.4 Hoivamusikkous yhteisömuusikon työmuoto?

Kohtaamiset ja kohtaamisen taidot, sekä niiden hallitseminen ovat keskiössä yhteisö- ja hoivamusikoiden työnkuvassa. Kohtaamisen taito luo perustan sekä ammattidentiteetin rakentamiselle, että merkitykselliselle yhteisö- ja hoivamusiikkityölle. (Koskinen 2013.) Koskisen mielestä suurimmat erot yhteisö- ja hoivamusikkotyössä ovat asiakasryhmissä ja työympäristöissä. Töiden arvopohja puolestaan on hyvin samanlainen. Työn tärkein arvo on ajatus kaikkien oikeudesta musiikkitoimintaan: musiikki kuuluu jokaiselle! Hoivamusikot edistävät työllään tasa-arvon toteutumista ja työ tekee kulttuurin kokemisen mahdolliseksi ihmisryhmille, jotka muuten jäisivät paitsi erilaisista kulttuuripalvelumuodoista. Koskinen kirjoittaa pro gradu työssään viisaasti: tarvitaan uudenlaisia tekijöitä tällaiselle työlle, jotta kulttuuritoimintaa pystyttäisiin viemään uusiin työympäristöihin. Tähän kiteytyy myös oman kehittämisprojektini ydin! Haluan kannustaa alan ammattilaisia toimimaan, työllistämään itseään ja tekemään monialaista ja merkityksellistä työtä musiikin parissa. Muuttuvalla työkentällä tarvitaan monipuolisia ja muuntuvia työntekijöitä. Meidän alallamme se tarkoittaa musiikkipedagogeja, jotka ovat mm. avarakatseisia, ammattitaitoisia ja ajan tasalla.

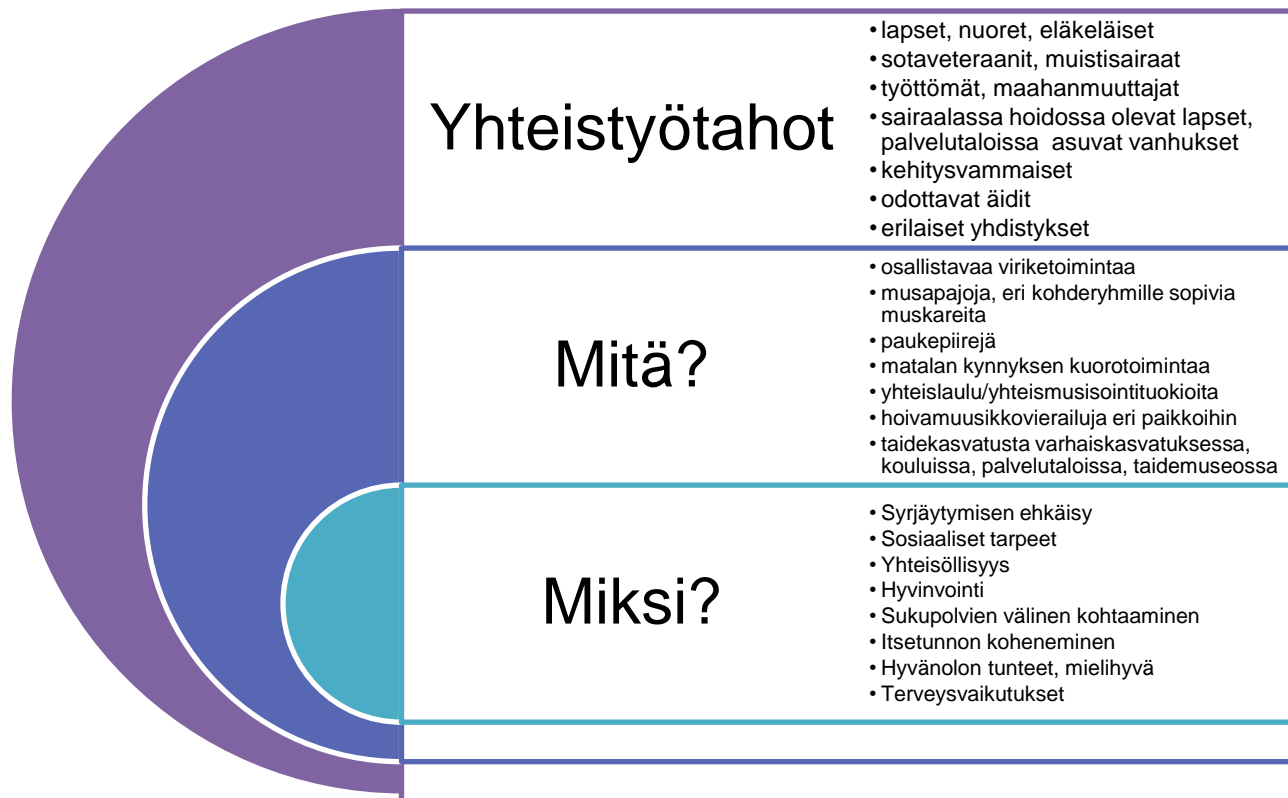
Ava Numminen kirjoittaa tutkimuksessaan hoivamusiikin tavoitteiden olevan samat kuin yleensäkin musiikilla. Hoivamusiikin tehtävänä on muun muassa viihdyttäminen, taide-elämysten antaminen tai tunteiden herättäminen. Hoivamusiikkia voidaan käyttää myös liikunnan tai vuorovaikutuksen lisäämisen tukena. On tärkeää valikoida asiakaslähtöisesti kullekin mielekästä musiikkia. (Numminen 2010.) Hoivamusikkouteen ja yhteisömuusikkouteen liitetään usein myös käsite yhteisöpedagogi. Yhteisöpedagogilla tarkoitetaan musiikin ammattilaista, joka omaa tilanneherkkyyden ja joustavan musisoinnin taitoja (Lilja-Viherlampi 2011,5-10). Musiikkiterapiasta edellä mainitut erottaa se, että musiikkiterapialla pyritään

vaikuttamaan aina asiakkaan diagnosoituun sairauteen. Erilaisissa hoitolaitoksissa musiikkia voidaan pitää osallistumista ja kommunikaatiota edesauttavana välineenä.

5.5 Mitä yhteisömuusikko tarvitsee toimiakseen?

Yhteisömuusikko tarvitsee toimintaa aloittaessaan mm. suunnitelman, neuvottelu- ja kokoustaitoja, yhteistyötahot, jotka mahdollistavat kontaktit asiakasryhmiin, uusia ja toimivia työympäristöjä, sekä idean toiminnan rahoittamiseksi.

Kuvio 4 havainnollistaa yhteisömuusikon työkenttää. Kuvio antaa esimerkkejä siitä, minkälaisien yhteistyötahojen kanssa yhteisömuusikko voi toimia, mitä kaikkea työ voi pitää sisällään ja miksi tällaista työtä tarvitaan.

Kuvio 4. Mitä mahdollistan yhteisömuusikkona Salossa?

5.6 Yhteisömuusikon rooli

Pedagogin rooli muuttuu eri yksilöiden tai eri yhteisöjen kanssa toimiessa. Yksilön ikä, yhteisön tai useamman eri sidosryhmän yhteistoiminnassa iät vaikuttavat pedagogin rooleihin. Myös pedagogin aikaisempi työkokemus vastaavista työtehtävistä vaikuttaa itseluottamukseen, kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Onko kyseessä yksi oppilas vai oppilasryhmä, vaikuttaa pedagogin rooliin. Myös ryhmän henkilömäärä eli ryhmäkoko vaikuttaa pedagogin rooliin. Työympäristöllä ja työvälineilläkin on vaikutusta pedagogin rooliin. Pedagogilla on arjen työssään monta muuttuvaa tekijää, joiden kanssa pitää osata luovia ja löytää eri tilanteisiin sidottuja, toimivia ratkaisuja. Ihmisläheinen työ tuo kokemusta ja itsevarmuutta erilaisiin kohtaamisiin. Tekemällä oppii. Olemalla avoin oma itseni, opin havainnoimaan erilaisia ihmisiä ja osaan kohdata työssäni eri-ikäisiä oppijoita elämänkaaren eri vaiheista. Ennen yhteistyön alkamista onkin tärkeää tietää jonkin verran taustoja opiskelijasta tai opiskelijoista.

Yhteisömuusikon on tärkeää osata soveltaa asiantuntijuuttaan ja musiikillista osaamistaan, jotta voi luoda osallistujille taiteellisia elämyksiä ja edistää heidän hyvinvointiaan. Soveltamisen taito nousee esille mm. eri yhteisöjen kohtaamisessa, vuorovaikutuksessa ja eri työympäristöissä. Yhteisömuusikon asiantuntijuus muodostuu musiikillisesta, musiikkipedagogisesta ja taiteellisesta osaamisesta ja ammattitaidosta. (Tampereen Ammattikorkeakoulu 2018.) Tämä kaikki rakentuu koulutukselle ja laaja-alaiselle työkokemukselle.

Yhteisömuusikko tarvitsee myös teoreettista ja käsitteellistä tietoa, sekä käytännöllistä tai kokemuksellista tietoa toimiakseen. Yhteisömuusikolla pitää olla toiminnan säätelyä koskevaa tietoa tai itsesäätelytietoa ja lisäksi myös sosiokulttuurista tietoa. Yhteisömuusikon tehtävänä on toimia luovasti monialaisissa yhteisöissä ja luoda uusia verkostoja. Yhteisömuusikon tehtävänä on kehittää ja luoda uusia ja erilaisia toimintamalleja, jotka palvelevat alati muuttuvassa yhteiskunnassamme. Osallistavan musiikillisen ja luovan ryhmätoiminnan ohjaamisen ammattitaitoa ja asiantuntijuutta tarvitaan esimerkiksi musiikin opetustehtävissä, joissa on tarkoitus luoda ryhmälle oppimisympäristö, jossa luovuus, yhteisöllisyys ja osallisuuden kokemukset muodostavat oppimisen ytimen. Asiantuntijuutta ja ammattitaitoa vaaditaan myös musiikillisen ryhmätoiminnan ohjaamisessa ja taiteen soveltavassa käytössä sosiaali- ja terveysaloilla. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2018.)

Jos työskentelen pienten lasten parissa, ohjaus on erilaista, kuin jos työskentelen nuorten tai aikuisten kanssa. Lasten kanssa pitää olla erityisen tarkkaavainen ja keskittynyt koko ajan. Pedagogilta vaaditaan täydellistä intensiteettiä ja sitoutumista. Jos ajatukset harhailevat hetkeksikin opetustilanteesta pois, lapset aistivat ja huomaavat asian välittömästi ja alkavat käyttäytyä levottomasti tai touhuamaan omiaan. Pienet lapset tarvitsevat erilaista huomiota ja tukea, kuin nuoret ja aikuiset, jotka jo omaavat monenlaisia taitoja. Lapset vasta opettelevat erilaisia taitoja. Oppimisen tulee tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä uusien taitojen omaksumisessa. Varhaisiän musiikkikasvattajana osallistun aktiivisesti itse ja näytän koko olemuksellani esimerkkiä lapsille. Olen mukaansatempaava äänenkäyttö ja käyttäytymismalli. Olen aikuinen, joka on suunnitellut tunnin sisällön. Olen aikuinen, jonka kanssa yhdessä luodaan ”pelisäännöt” toiminnalle. Olen aikuinen, joka on turvallinen ja johon luotetaan. Olen tärkeä aikuinen – ammattilainen ja musiikkikasvattaja.

Opetusneuvos, opetushallituksen varhaiskasvatussyksikön päällikkö Ulla Laine kirjoittaa blogikirjoituksessaan, että lapsi on kaiken varhaiskasvatustoiminnan ytimessä. Toiminnan pitää olla pedagogisesti suunniteltua siten, että varsinaisen toiminnan tavoitteet muodostuvat lapsen tarpeista - lapsen parhaaksi. Lapsen toiveet ja mielipiteet tulevat kuulluiksi lapsen vanhempien kautta. Laineen mukaan hoitohenkilökunnan on etsittävä yhteistyössä eri tahojen kanssa ratkaisuja kasvun ja oppimisen reiteille. Uudistunut vasu mahdollistaa aiempaa tasa-arvoisempia kasvun reittejä ja alkuvaiheita koko elämänkaaren mittaiselle oppimiselle. Positiiviset oppimiskokemukset ovat avainasemassa lasten kasvuun ja kehitykselle. Lapset ovat perusolemukseltaan luovia. Luovuudelle on jätettävä lasten arkipäivissä tarpeeksi aikaa. Yhteistyötaidot vahvistuvat voimakkaimmin arvostavassa ja vuorovaikutuksellisessa yhteisössä. Kaikki lasten kanssa työskentelevät toimivat esimerkkeinä ja malleina lasten omien arvopainojen muodostuessa ja kehittyessä. Toiset huomioon ottava, arvostava ja yhteisöllinen toimintakulttuuri vähentää tutkimusten mukaan syrjäytymistä ja kiusaamista. Kasvatushenkilöstö voi opetuksessa käyttämillään ratkaisuillaan ja metodeillaan vaikuttaa valtavasti ryhmän vuorovaikutukseen, toimintatapoihin ja lasten välisiin suhteisiin. (Laine 2017.)

Lasten tutkimuksen kohteina ovat he itse ja muut ihmiset sekä heidän toimintansa eli sosiaalinen ympäristö, luonnonympäristö ja ihmisen rakentama ympäristö. Tutkimisen ohella lapselle ominaisia toimintatapoja varhaisvuosina ovat liikunta, leikki, taiteellinen

kokeminen ja itsensä ilmaiseminen sekä kielellinen toiminta. (Heikkilä, Välimäki&Ihalainen 2007.)

Custoderon mukaan vapaamuotoiset musiikkitilanteet aktivoivat lapsia parhaiten musiikilliseen itseilmaisuun. Varhaisimpien musiikin oppimiskokemusten pitäisi muodostua tilanteissa, joissa lapsi tulee hyväksytyksi ja rakastetuksi ilman suorituspainetta. Musiikki pitäisi liittää osaksi leikinomaisia kokemuksia musiikkikasvatuksesta innostuneen aikuisen lapsilähtöisessä ohjauksessa. (Custodero 2002; 2005.) Custoderon ajatus puoltaa sitä, että varhaisiän musiikkikasvatukseen erikoistuneella musiikkipedagogilla on valtava merkitys ja vaikutusvalta ensimmäisten musiikkikokemusten saavuttamisessa. Vasta omaan kokemukseen pohjautuen voidaan myöhemmin alkaa muodostaa itsenäistä musiikkisuhdetta, joka voi olla positiivinen tai negatiivinen. Varhaisimmilla kokemuksilla saattaa olla koko elämänkaaren kestävät vaikutukset.

Toimiessani pedagogina nuorten tai aikuisten parissa, koen olevani enemmän yksi muiden joukossa - tasavertainen ja osa yhteisöä. Jos soitan yhdessä jonkun ryhmän esimerkiksi harmonikkakvartetin tai tanssiorkesterin jäsenenä, koen olevani tasavertainen jäsen muiden joukossa ammattilaisuudestani huolimatta. Säestäjän roolissa pystyn toimimaan passiivisemmin ja tarkkailemaan laulusolistin tai kuorolaisten toimintaa säestäjän roolista käsin. Mikäli en säestä, vaan ainoastaan johdan, kuoronjohtajana tai orkesterin johtajana minuun luotetaan ja minua tarkkaillaan kaikista ilmansuunnista. Olen kaikkien huomion keskipisteenä - siis sekä kuorolaisten, että kuuntelevan yleisön. Nuorten ja aikuisten pedagogina en niinkään koe olevani ehdoton auktoriteetti, vaan pyrin siihen, että toiminta rakentuu ja sitä kehitetään yhdessä.

Aikuisten ja seniorien kanssa työskennellessäni arvostuksen, kunnioituksen ja vuorovaikutuksen merkitys kasvaa. Huomaan että opettajuuden lisäksi jokaisen eri ikäryhmän kanssa toimiessani olen yhä edelleen itsekin ikuinen oppija.

Kaikessa opetuksessani pyrin siihen, että mennään käytäntö ja tekeminen edellä. Pyrin siis minimoimaan sanallisen ohjeistuksen mahdollisimman vähäiseksi ja tämä metodi toimii sekä lasten, että aikuisten kanssa.

Kaikissa kohtaamisissa tärkeintä on inhimillisyys ja toisen ihmisen kunnioittaminen. Oma ammatillinen vahvuuteni on se, että osaan asettaa itseni toisen ihmisen asemaan ja tarkkailla oppimistilanteita hänen näkökulmastaan. Kohtelen muita, niin kuin haluaisin itseäni kohdeltavan - olemalla ihminen ihmisille!

6 Erilaisia case-esimerkkejä yhteisömuusikkona toimimisesta

6.1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistona käytän seuraavissa luvuissa tarkemmin esittelemissäni opinnäytetyöni kehittämisprojekteissa eli case-esimerkeissä omaa työpäiväkirjaa, eri sidosryhmiltä kerättyjä kokemuskirjoja ja sen eri sovelluksia, videomateriaalia, valokuvia, neuvottelu- ja sähköpostiviestejä, käytyjä keskusteluja, alan kirjallisuutta ja aiempia tutkimuksia. Tätä aineistoa purkamalla pyrin saamaan vastauksia johdannossa esittämiini kysymyksiin.

6.2 Musapajatoiminta ja sen taustat

Musapajaryhmät ovat viikoittaista musiikkileikkikoulutoimintaa noin 0-6 -vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Toiminta järjestetään palvelutalossa ja siihen osallistuu myös muistisairaita vanhuksia. Opetusta on ylläpitänyt Salon kansalaisopisto. Kansalaisopisto hoitaa kurssin markkinoinnin ja kurssille ilmoittautumiset nettipalvelun kautta.

Erona musiikkiopiston ylläpitämiin musiikkileikkikouluihin on, että musapajakurssille ilmoittautuu sekä aikuinen, että lapsi. Halikon Vanhustenkotiyhdistys ry tarjoaa tilat toiminnan ylläpitämiseen ja lukukausimaksuilla katetaan opettajan palkka ja matkakulut, eli minusta aiheutuvat henkilöstömenot. Kurssimaksu on edullinen 23€/osallistuja, vaikka se maksetaankin sekä lapsesta, että aikuisesta. Kysyntää vastaavalle toiminnalle olisi paljon enemmänkin. Monet muutkin alueen vanhainkodit ja palvelutalot olisivat halukkaita vastaavanlaiseen yhteistyöhön. Suunnitelmissa on anoa avustusta joko kulttuurirahastolta tai raha-automaattiyhdistykseltä, jotta tämänkaltaista tärkeää ja tavoitteellista työtä voitaisiin jatkaa ja tehdä laajemmassakin mittakaavassa. Tavoitteena olisi kuitenkin pitää myös kurssimaksu mahdollisimman kohtuullisena osallistujille. Tämän vuoksi ulkopuolinen tuki tai rahoitus olisi toiminnan jatkuvuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää.

En ole kuullut, että samankaltaista toimintaa järjestettäisiin muilla paikkakunnilla ja että se olisi yhtäjaksoisesti jatkunut näin monen peräkkäisen vuoden ajan. Nyt on käynnissä jo kymmenes vuosi.

Luvussa 2.2.4 nostin esille sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksia hyvän ikääntymisen turvaamiseksi. Yhteiskuntatieteilijä Timo Kopomaan mukaan elinikäinen oppiminen voidaan tulkita ihmisen koko elämänkaaren mittaiseksi, kaikille elämän eri osa-alueille ulottuvaksi oppimiseksi (Kopomaa 2008). Kopomaa on myös huolissaan siitä, miten voimme välttää sosiaalisen ja kulttuurisen kodittomuuden elämän loppumetreillä (Kopomaa 2014). Musapajatoiminta palvelee ikäihmisiä kaikilla sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksissa mainituilla osa-alueilla. Se on toimintamuotona osallistava, tavoitteellinen, tukee elinikäistä oppimista, täyttää sosiaalisia tarpeita, tuottaa iloa ja mielihyvää ja saattaa eri ryhmiä eri elämänkaaren vaiheista yhteistoimijuuteen. Toiminta tuottaa kaikessa rikkaudessaan myös positiivisia terveysvaikutuksia ikäihmisille.

6.2.1 Musapajatoiminnan tavoitteita ja toiminnan kuvausta

Musapajojen tärkein idea on järjestää palvelutalon asukkaiden ja lasten yhteinen muskaritunti vanhuksille tutussa, turvallisessa ja helposti saavutettavassa ympäristössä. Toisin sanoen luoda uusi ja toimiva, sukupolvia yhdistävä opetus- ja toimintaympäristö. Tällöin myös palvelutalon asukkaat ja asiakkaat voivat osallistua opetukseen, päästä seuraamaan opetusta ja tavata samalla pikkulapsia viikoittain yhdessä hoitohenkilöstön kanssa. Tarkoituksena on musiikin ja kohtaamisen keinoin luoda siltoja sukupolvien väliin. Musiikkipedagogin monipuolinen ammattiosaaminen jää valitettavan usein vain rajallisen sidosryhmän eduksi. Rohkealla ammattitaidon laajentamisella ja hyvinvointimerkitystä korostavalla musiikkityöllä on merkittäviä vaikutuksia niin yhteisöllisyyteen, terveyteen kuin hyvinvointiin. (Närhi 2017.) Olen täysin samaa mieltä kollegani Tuija Närhen kanssa siitä, että yhdessä toimimalla, säilyttämällä matala osallistumiskynnys ja käyttämällä sukupolviälykkäitä ratkaisumalleja, voimme näyttää esimerkkiä ja juurruttaa taidekasvatuksen monipuolisuutta ja merkityksellistä voimaa uusiin toimintaympäristöihin.

Monilla vanhuksilla ei ole paikkakunnalla asuvia lastenlapsia tai lapsilla samalla paikkakunnalla asuvia isovanhempia. Tapahtumasta on tullut molemmille osapuolille viikon kohokohta. Vanhuuden konkreettinen kohtaaminen voi olla nuorille sukupolville monellakin eri tavalla merkityksellinen oppimisen kokemus, kuten myös nuorten kohtaaminen vanhemmille sukupolville (Kurki 2007,21).

Suunnittelen tunnit siten, että joka tunti sisältää alkulaulun, lorun, tuolileikkejä, musiikkiliikuntaa, soittamista, laulamista, rauhoittumista ja kuuntelemista, sekä loppulaulun. Tämän musiikillisen kaaren tukena käytän erilaisia opetusvälineitä, kuten leikkivarjoa, rytmirinkulaa, sifonkihiveja ja hallaharsoa, muutamia mainitakseni. Nämä edellä mainitut välineet mm. lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sekä lapsen, että aikuisen ja vanhuksen on helppo tarttua niihin. Ainoastaan parempikuntoiset vanhukset omien voimiensa ja kykyjensä mukaan osallistuvat musiikkiliikuntaan. Useimmiten vanhukset rytmittelevät kehollaan tai soittimilla rytmejä liikuntahetken musiikkiin.

6.2.2 Musapajan käynnistymisen ongelmat syksyllä 2017

YAMK pääsykokeissa olin valinnut musapajatoiminnan toiseksi varmasti toteutuvaksi kehittämisprojektiksi. Alkusyksystä selvisi että musapajakurssi oli jäänyt vahingossa pois Salon kansalaisopiston elokuussa ilmestyneestä opinto-oppaasta. Halusin, että musapajatoiminta on edelleen osa YAMK opinnäytetyötäni. Päätin käyttää sosiaalista mediaa mainonnan välineenä, jotta saisin musapajaryhmän käynnistettyä kaikesta huolimatta yksityisesti.

Keskiviikkona 6.9.2017 menin palaveriin Halikon Vanhustenkotiyhdistys Ry:n nykyisen toiminnanjohtajan Päivi Koiviston kanssa. Henkilökunta ja asukkaat odottivat musapajatoiminnan jatkumista ja sain Päiviltä luvan jatkaa musapajojen vetämistä yksityisesti. Päätin samalla, että mikäli saisin tilat käyttöni ilman tilavuokraa, tekisin syksyn opetukset talkoilla. Hankin osallistuvat lapsiperheet mukaan toimintaan laittamalla sosiaalisen median eri ryhmiin mainoksen käynnistyvästä musapajaryhmästä. (Liite 1)

Ryhmä täyttyi kymmenessä minuutissa ja varasijoille ilmoittautui yhtä monta halukasta, eli minulla olisikin ollut osallistujat kahteen ryhmään. Aikataulusyistä perustin vain yhden ryhmän. Musapajan syyslukukausi oli osa YAMK opinnäytetyötäni ja kehittämisprojektiani ja sen vuoksi pidin perusteltuna, että opetus oli ilmaista kaikille osallistujille. Mukaan musapajasyksyyn ilmoittautui kolme isoäitiä lastenlastensa kanssa, äitejä ja lapsia ja osalla äideistä mukana oli myös eri-ikäiset sisarukset.

Musapajakausi alkoi keskiviikkona 20.9.2017 ja lukukausi sisälsi 10 opetuskertaa. Jaoin heti ensimmäisellä opetuskerralla musapajalaisille, asukkaille ja henkilökunnalle tutkimuslupalomakkeet (Liite 2). Pidin kaksi viikkoa tuntisuunnitelmassani aina saman

teeman, jotta laulut ja lorut jäisivät paremmin osallistujien mieleen. Ensimmäiset kaksi kertaa teemana oli tutustuminen ja varis seikkaili kanssamme musapajassa. Kolmannella ja neljännellä kerralla sadepisarat tanssivat kanssamme lauluissa ja leikeissä. Viides ja kuudes kerta vierähti marjojen ja sienten parissa metsäretkellä Muurahaisten muorin kanssa. Seitsemäs ja kahdeksas kerta pupu ja orava laulattivat meitä ja kahdella viimeisellä kerralla olimmekin jo talvisissa tunnelmissa.

6.3 Yksityiset ryhmäperhepäiväkodit Taikaviitta ja Pöllölä

Yksityinen ryhmäperhepäiväkoti Taikaviitta on perustettu kesällä 2016. Taikaviitta tarjoaa yksityistä päivähoitoa 0-6 –vuotiaille lapsille. Taikaviitan toiminta-ajatuksena on tarjota lapsille turvallista ja välittävää kasvatusta ja hoitoa myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Muskariyhteistyö Taikaviitan kanssa on jatkunut parin vuoden ajan.

Yksityinen ryhmäperhepäiväkoti Pöllölä tarjoaa vastaavia palveluita kuin Taikaviittakin. Pöllölässä arvostetaan kodinomaista tunnelmaa, hoitajien ja lasten läheistä suhdetta ja pientä ryhmäkokoja. Pöllölä tarjoaa lapsille rauhallista päivähoitopaikkaa, jonka arkisissa toiminnoissa korostuvat turvallisuus ja rauhallisuus. Yksityinen ryhmäperhepäivähoito on kaupungin valvomaan yksityistä liiketoimintaa, jota koskevat samat turvallisuus-, hygienia-, ja tilavaatimukset kuin vastaavia kunnallisia toimipisteitäkin. Pöllölän kanssa muskariyhteistyö alkoi syksyllä 2014.

Aluksi myös Taikaviitan lapset kuljetettiin kerran viikossa muskariin Pöllölään. Jälkeenpäin Taikaviitassa ollaan oltu melkoisen tyytyväisiä, kun varhaisiän musiikkikasvattaja hoitaa logistiikkapuolen ja lapset ja aikuiset saavat osallistua tätä nykyä muskariin omissa hoitopaikoissaan ilman siirtymiä ja ylimääräistä liikkumista. Pöllölän muskariryhmä oli myös tuolloin varsin iso, kun siinä oli mukana kahden eri hoitopaikan lapsia.

6.4 Esimerkki koulutustehtävästä – InnoSoi -hanke

Vuosi 2017 oli minulle monellakin tapaa merkittävä ja juhlava vuosi. Pääsin tekemään YAMK opintoja, juhlin 30-vuotis taitelijajuhlavuottani, pääsin Metropolia Ammattikorkeakouluun luennoimaan alan tuleville musiikkipedagogeille ja loppuvuodesta minulle tarjoutui ainutlaatuinen mahdollisuus kouluttaa päiväkotien

henkilöstöä ja lapsia ja ala-asteen opettajia ja lapsia innovatiivisen musiikinopetuksen mahdollisuuksista kotikaupungissani.

Salon Lasten Laulukaupunki ry oli saanut InnoSoi –hankkeeseen rahoituksen, joka tuli käyttää vuoden 2017 loppuun mennessä. Lasten laulukaupungin puheenjohtaja keksi kysyä minua kouluttajaksi ja toki tartuin tilaisuuteen.

Tein koulutuspaketin, jossa vein päiväkoteihin ja kouluun rytmikkaa, sanatonta opettajuutta, paukepiiriä lapsille ja aikuisille ja päiväkodin henkilöstölle pidin koulutusta 5-kielisen kanteleen mahdollisuuksista satujen ja kansanlorujen musiikillistamiseen erilaisin ääniefektein ja opettelimme säestämään omaa laulua erilaisin soinnuin ja näppäilysäestyksin.

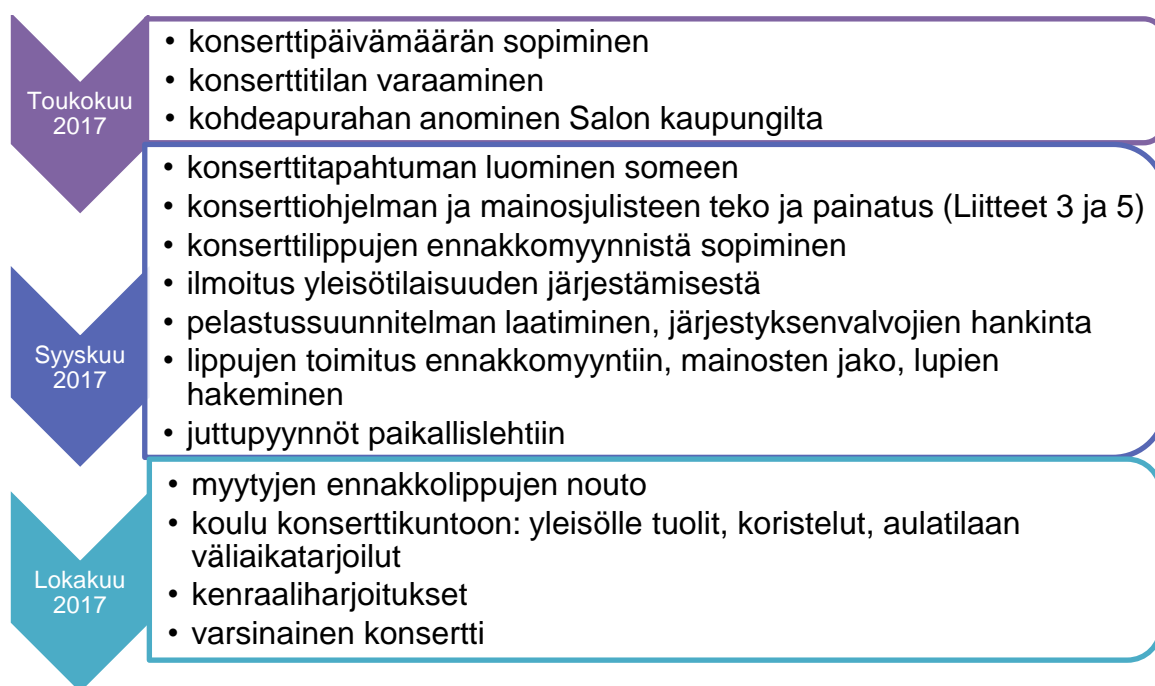
6.5 Yhteisömuusikko konsertoi: Juhlien juhla -konsertti

Halusin kehittää itseäni pedagogina ja järjestää konsertin, jossa oman taiteilijajuhlavuoteni lisäksi tekisin yhteistyötä omien oppilaitteni kanssa ja antaisin heillekin esiintymis- ja osallistumismahdollisuuden. Suomi 100 vuotta juhluvuoden teema, minun 30-vuotis taiteilijajuhlavuoteni ja Lauluharrastajien kuoron 10-vuotis juhluvuosi osuivat kaikki sopivasti samaan vuoteen 2017. Näin ollen keväällä 2017 virisi ajatus yhdistää nämä kaikki ja kokeilla jotain uutta toimintatapaa konsertin järjestämiseksi, siitä tuli konsertin nimikin: Juhlien juhla -konsertti.

Löin jo varhain keväällä lukkoon konsertin päivämääräksi 7.10.2017, jolloin Suomi 100 juhluvuoden tapahtumat eivät olleet vielä saavuttaneet ruuhkahuippuaan. Vuokrasin Salon kaupungilta konserttitilaksi Hermannin koulun juhlasalin. Koulun sijainti on hyvä, keskellä kaupunkia, joten ajattelin että yleisön on helppo saavuttaa tila. Olin päättänyt YAMK opintoihin hakeutuessani, että Juhlien juhla -konsertti tulee olemaan yksi kehittämisprojektini. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun järjestin täyspitkän konsertin yhdessä oppilaiden kanssa. Ensimmäisen puoliajan esiinnyin itse taiteilijana ja toisen puoliajan johtaen Lauluharrastajien kuoroa ja soittamalla yhdessä pitkällä olevien harmonikkaoppilaitteni kanssa harmonikkakvartetissa. Ohjelmasisällöltään konsertti toteutti monipuolisesti Suomi 100 juhluvuoden teemaa ja konsertissa kuultiin pelkästään kotimaista musiikkia eri kokoonpanojen esittäminä (Liite 3). Konsertissa myös yleisöllä oli normaalia tärkeämpi rooli. Paikanpäältä löytyi kokemukseina, johon konserttiyleisö sai kirjoittaa vapaasti ja anonyymisti omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan

konsertista. Salon Seudun Sanomat julkaisi lehdessään ennakkojutun konsertista tiistaina 3.10.2017 (Liite 4)

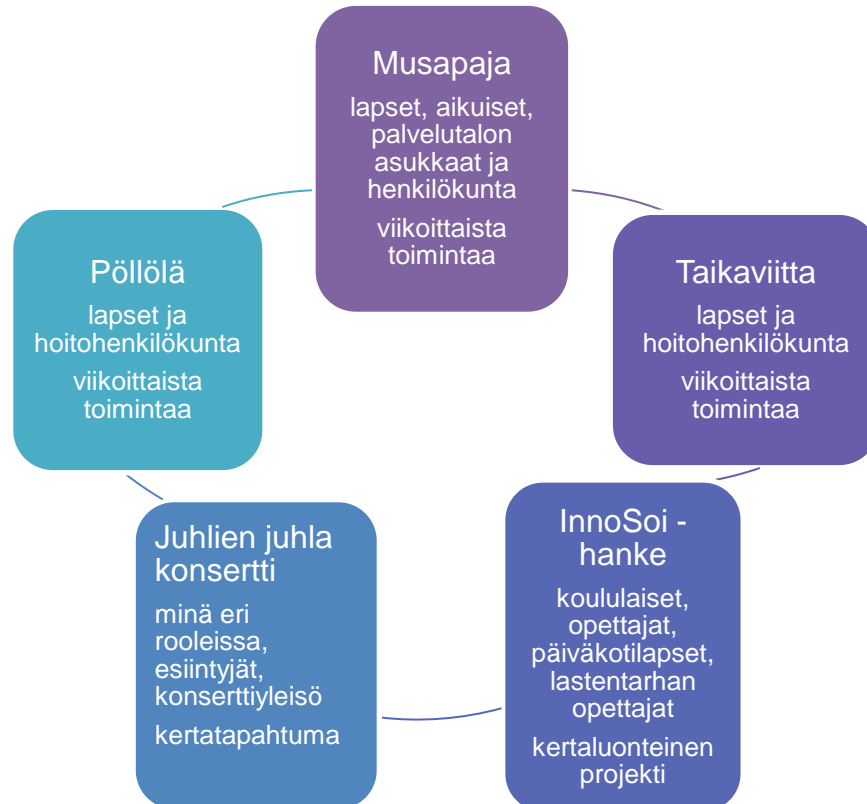
Seuraava aikajana havainnollistaa konsertin järjestelyvaiheita.

Kuvio 5. Juhlien juhla –konsertin järjestelyvaiheita ja aikataulua.

6.6 Yhteenvetoa case-esimerkeistä

Seuraavilla kuvioilla pyrin havainnollistamaan case-esimerkkien sisältöä ja niiden sijoittumista syyslukukauden 2017 opetukseen. Kuvio 6 vastaa kysymyksiin. Onko toiminta viikoittaista ja koko lukuvuoteen jakautuvaa toimintaa, vai kertaluontoista koulutus- tai konserttitoimintaa? Mitkä olivat sidosryhmät kussakin casessa?

Kuvio 6. Case-esimerkkien sidosryhmät ja toiminta-ajatus.

Kuvio 7 on toisinto luvun 4.2 kuviosta 2, jossa näkyy samoissa lohkoissa prosenttiosuudet siitä, miten musiikkipedagogiyrittäjän työviikko koostuu eri osista. Seuraavassa kuviossa case-esimerkit jakautuvat kuvion 2 lohkoihin seuraavalla tavalla.

Musapaja, Taikaviitta ja Pöllölä sisältyvät 25% osuuteen, joka kaikkinsa koostuu yksityisistä musiikkileikkikouluista. Harmonikkakvartetin toiminta sisältyy 25% osuuteen yksityisistä soitto-oppilaista. Lauluharrastajien kuoro on Salon kansalaisopiston toimintaa ja kuuluu näin ollen 30% osuuteen tuntiopettajan töistä kolmessa eri kansalaisopistossa. InnoSoi -hanke on kertaluonteinen koulutustehtävä, joka muodostaa 10% osuuden viikoittaisesta työstä. Juhlien juhla konsertti kertaluonteinen konserttitapahtuma, joka myös muodostaa 10% osuuden.

Kuvio 7. Case-esimerkkien jakautuminen syyslukukauden 2017 töihin.

7 Toiminnan tuloksia

7.1 Dokumentointi ja havainnointi kehittämisprojektin työvälineinä

Musiikin käyttöä työvälineenä on tärkeää dokumentoida. Se edesauttaa pedagogia arvioimaan omaa työskentelyään ja lasten kehittymistä. Dokumentointia toteutetaan usein havainnoimalla ja taltioimisessa käytetään videokuvausta tai nauhoittamista. Lasten päivittäisen toiminnan, erilaisten vuorovaikutustilanteiden, musiikillisen ajattelun ja musiikillisten taitojen tarkastelu ovat arvokkainta arviointi- ja havainnointimateriaalia. (Ruokonen 2011,135.)

Kehittämistyötäni varten olen hankkinut kirjalliset luvat eri toimintamuotojen videointeihin ja valokuvaamiseen. Nykyään yksityisyydensuoja on niin tarkka, että pitää pyytää erikseen lupa kuvien käyttämiseen tutkimusmateriaaliaineistona, sekä erillinen julkaisulupa jos käyttää valokuvia esimerkiksi valmiin työn osana. (Liite 2)

Olen havainnoinut videomateriaalia musapajasta, Taikaviitan sekä Pöllölän muskariryhmistä ja Juhlien juhla -konsertista. Videomateriaalin havainnointi ja siitä huomioiden auki kirjaaminen on hyvä käytännön menetelmä oman työn arvioimiseen ja kehittämiseen. Videotaltioinnit mahdollistavat sen, että pääsen itse ulkopuolisen tarkkailijan rooliin seuraamaan omaa työtäni. Havainnoijana huomaa sellaisia asioita, joita ei pedagogina opetustilanteessa pysty huomaamaan. Toiminnan lisäksi teen havaintoja opetusympäristöstä, opetusmateriaaleista, osallistujista ja itsestäni.

Olen kehittänyt kokemuskirjaa edelleen ja kokeillut kehittämistyössäni sen erilaisia sovelluksia, kuten kokemusseinää konsertissa, koottavia kokemuskirjan yksittäisiä sivuja kuoron kanssa tai sähköisiä kokemuskirjoja tet-harjoittelijan ja musiikkipedagogiopiskelijoiden kanssa. Nämä kokemuskirjan muodot ovat toimineet hyvin kussakin kontekstissa ja on tuntunut luontevalta soveltaa kokemuskirjaa kullekin sidosryhmälle sopivaksi. Kokemuskirjat ja sen sovellukset toimivat oivana menetelmänä saada osallistujilta runsaasti palautetta toiminnasta. Ammattiopiskelijoiden kanssa rajasin kokemuskirjaa kysymyksillä, kaikilla muilla sidosryhmillä kokemuskirjat olivat vapaamuotoiset ja niihin sai kirjoittaa tai piirtää.

7.2 Päällimmäisiä tuloksia yhteisömuusikkona toimimisesta

Seuraavissa alaluvuissa erittelen yksityiskohtaisemmin eri case-esimerkkien toiminnallisia tuloksia.

7.2.1 Musapajan ja yksityisten ryhmäperhepäiväkotien toiminnan tuloksia

Videomateriaalia havainnoituani sain seuraavia tuloksia musapajasta ja yksityisistä ryhmäperhepäiväkodeista. Ensinnäkin näissä suurin keskinäinen ero on se, että musapajassa lapset ovat tunnilla yhdessä tutun aikuisen kanssa ja yksityisissä päivähoitopaikoissa keskenään minun ja hoitohenkilökunnan kanssa. Lapset ovat vireimmillään aamulla ja päiväsaikaan. Eron huomaa hyvin ennen kaikkea lasten aktiivisuudessa ja osallistumisessa. Kun muskari on aamupäivällä hoitopäivän aikana, lapset jaksavat keskittyä ja osallistua huomattavasti paremmin, kuin iltaisin pitkän hoitopäivän jälkeen omien vanhempien kanssa yhteisissä iltamuskareissa.

Erittäin iso huomionarvoinen asia on se, että kun lapset ovat tunnilla ilman omaa vanhempaansa, tekeminen ja keskittyminen ovat paljon intensiivisempää. Lapset esimerkiksi jaksavat keskittyä kuuntelemaan ohjeita ja ottamaan ne vastaan paljon paremmin, kuin vanhempilapsi ryhmissä. Lapset osallistuvat toimintaan ja tekevät itse todella paljon reippaammin ja innokkaammin kukin kykyjensä mukaan, kun tietynlainen ”häiriötekijä” eli oma vanhempi ja hänen huomionsa puuttuu kokonaan oppimistilanteesta. Tällöin kaikki lapsen aistit ovat avoimina uuden oppimiselle ja keskittymiselle. Toki pienimmät osallistujat tarvitsevat joko minun tai hoitohenkilökunnan tukea tekemiseen, mutta jo 2-vuotiaat ja sitä vanhemmat lapset ovat tekemisessään yllättävänkin itsenäisiä. Lisäksi itseä pedagogina joskus kismittää vanhempilapsi muskariryhmissä se, että vanhemmat juttelevat keskenään, sen sijaan, että kuuntelisivat ohjeet siitä, mitä tapahtuu seuraavaksi. Levottomuus tarttuu todella nopeasti lapsiin varsinkin iltaryhmissä. Olenkin välillä joutunut puuttumaan tämänkaltaisiin tilanteisiin ehdottamalla, että juttutuokiot voitaisiin hoitaa ennen muskaria tai sen jälkeen ja että tunnilla aikuisina näytettäisiin lapsille esimerkiksi: kuunnellaan ja tehdään niitä asioita, joita tunnille on suunniteltu.

Videoita katsoessani kiinnitin huomiota myös siihen, että oman vanhemman tai tutun aikuisen läsnä ollessa lapset ovat levottomampia. Lapset liikkuvat enemmän, hakevat huomiota ja jopa uhmaavat tuttua läsnä olevaa aikuista. Yksityisissä ryhmäpäiväkodeissa lapset myös laulavat rohkeammin ja noudattavat yhdessä laadittuja käyttäytymissääntöjä. Tekemisen riemun näkee ja aistii. Keskittymisen, vilpittömän ja aidon ilon näkee lasten kasvoilta. Pienetkin lapset jaksavat keskittyä yllättävän hyvin tuon 45 minuutin rupeaman, kun tekeminen on monipuolista ja mielekästä. Seuraavassa valokuvassa intensiivinen tarkkaavaisuus ja keskittyminen heijastuvat Taikaviitan muskarituokiossa lasten kasvoilta.

Kuva 1. Tarkkaavaiset ja keskittyneet Taikaviitan muskarilaiset syksyllä 2017. ”Sahhaan, sahhaan poikki puun...” Valokuva: Hannu Määttänen.

Musapajassa olen huomionut, että jos joku kerta onkin käynyt niin, etteivät asukkaat olekaan päässeet mukaan toimintaan jonkin päällekkäisyyden vuoksi, niin lapset ovat kysyneet: ”Missä mammat ja papat ovat?” Lapsissa aistii ja näkee rohkeuden, joka kasvaa viikko viikolta. He käyvät välillä koskettelemassa vanhuksia ja ottavat heitä kädestä kiinni. Onpa välillä joku lapsista uskaltanut menemään myös asukkaan

syliin istumaan ja leikkinyt jonkun leikin ”vieraalla” sylipaikalla. Lapset ovat kovin kiinnostuneita myös rollaattoreista ja erilaisista apuvälineistä, joita hoitokodin vanhukset joutuvat käyttämään suoriutuakseen arjessa. Seuraavissa kuvissa pieni poika tutkii rollaattoria ja ottaa kontaktia musapajan vanhuksiin.

Kuvat 2 ja 3. Pieni poika tutkii rollaattoria ja ottaa kontaktia musapajan vanhuksiin. Valokuvat: Anna Schukov.

Vanhukset puolestaan suhtautuvat lapsiin hellyydellä. Lapset saavat heidät muistelemaan omaa lapsuuttaan, omia lapsiaan ja lastenlapsiaan. Ja kaikkein tärkeintä on se, että kaikki tapahtuu turvallisessa ympäristössä ja musiikin keinoin. Henkilökunnalta olen saanut paljon suoraa positiivista palautetta, että vanhus joka ei enää pysty pitämään kynästä kiinni ja kirjoittamaan, tarttuu rytmikapuloihin, marakasseihin tai rumpuun hanakasti ja soittaa ja laulaa reippaasti mukana. Vanhukset eivät muistisairaina muista monia asioita, mutta silti musisointi ja laulaminen onnistuvat. Tutut ja uudetkin lastenlaulut tarttuvat ja niitä lauletaan henkilökunnan kanssa muulloinkin kuin pelkästään musapajahetkissä. Joku vanhus torkkuu kaikki päivät, mutta 45 minuutin oppitunnin seuraaminen saa vanhukset paljon virkeämmiksi

ja heidän toimintakykynsä selkeästi parantuu ja myös mieliala kohentuu. Musapajassa on aina hymy huulilla ja välitön, innostava, mukaansatempaava tunnelma ja ilmapiiri. Musiikin ilo ja yhdessä tekemisen riemu todella näkyy ja kuuluu. Vanhuksia ei tarvitse tunnin loputtua herätellä tuoleilta, vaan he nousevat reippaasti ylös tuoleilta itsenäisesti ja lähtevät leveä hymy kasvoillaan jatkamaan päiväänsä. Lasten vanhemmat ovat myös iloisia, että tapaavat vanhuksia ja heidän välilleen on selkeästi syntynyt tietynlainen side ja välillä sivukorvalla kuulee mahtavia keskusteluja tunnin aluksi tai lopuksi.

Itse olen oppinut musiikkipedagogina ja yhteisömuusikkona musapajoista valtavan paljon. Olen oppinut havainnoimaan erilaisia oppijoita monipuolisemmin ja laajemmasta näkökulmasta. Olen oppinut antamaan aikaa oppimistilanteille ja itselleni. Poikkeen tuntisuunnitelmastani useasti, annan tunteen ja tilanteen viedä ja uskallan heittäytyä. Saan ja uskallan myös itse nauttia työstäni! Olen tullut työssäni paljon rohkeammaksi. Keräsin kokemuskirjat sekä henkilökunnalta, että toimintaan osallistuvilta vanhuksilta ja toimintaan osallistuneilta lapsiperheiltä. Kokemuskirjoja kertyi yhteensä 5 kappaletta. Kaksi kokemuskirjaa palautui Tammilehdon väeltä ja 3 toimintaan osallistuneilta lapsiperheiltä. Seuraavat otteet ovat Tammilehdon väen kokemuskirjoista:

”Musiikki aktivoi! Musiikki kannustaa ja motivoi! Yhdessä on mukava tehdä, ei tarvitse pelätä epäonnistumista – voi vain nauttia!”

”Lapset ovat luonnollisia ja kohteliaita.”

”Mukavaa kun lapsi tuli rummuttamaan rollaattoria. Mukavaa kun pääsee musapajaan ja on erilaista ja mielekästä vaihtelua!”

”Tulee mieleen muistoja omista lapsista. Eipä olleet omat lapset tällaisissa kerhoissa.”

”Musiikki on hyvästä lapsille ja vanhuksille. Musiikki piristää ja laittaa muistelemaan. Vanhat laulut muistuvat mieleen kun kuulee musiikkia.”

Palvelutalon vanhusten, henkilökunnan ja osallistuneiden lapsiperheiden kommentit musapajoista puhuvat vahvasti sen puolesta, että yhteistoiminta tuottaa kaikille osapuolille iloa ja mielihyvää ja musiikki vaikuttaa heidän mielenlaatuunsa piristävästi ja positiivisella tavalla. Onnistumisen kokemukset tuovat myös positiivisia vaikutuksia itsetunnon kohenemiseen. Musapajan kaltaisella matalan kynnyksen yhteistoiminnalla voin rohkaista ryhmän yksilöitä rohkeampaan itsenäiseen ilmaisuun musiikin keinoin ja

yhdessä tekemiseen, jossa ei tarvitse pelätä epäonnistumista. Yhteistoimijuudella voin saattaa eri elämänkaaren vaiheissa olevia ryhmiä yhteen ja saada aikaan kattavaa sukupolvien välistä ymmärrystä ihmisyydelle.

Kuva 4. Musapajan yhteisöllisyyttä. Kuva: Hannu Määttänen.

Pystyn vaikuttamaan osallistujien väliseen vuorovaikutukseen ilmapiiriin luomisella. Voin rohkaista lapsia ja vanhuksia lähemmäs toisiaan musiikin avulla erilaisin lauluin, leikein ja erilaisia opetusvälineitä käyttämällä. Lasten ja vanhusten välillä on katsekontaktien lisäksi musiikkia, puhetta ja kosketuksia.

Musapajaan lastensa kanssa osallistuneet aikuiset olivat tehneet huomioita, että olivat oppineet ja omaksuneet uutta laulustoa, saaneet uusia ideoita ja motivaatiota käyttää lauluja ja loruja kotonakin lasten kanssa. Musapajan myötä he olivat oivaltaneet, miten tärkeää musiikki on lapselle ja että musapaja oli ensimmäinen kosketuspinta elävään musiikkiin, koska soitin tunneilla esimerkiksi kannelta, pianoa, ukulelea, harmonikkaa ja muita instrumentteja. Huomiota ja kiitosta sain vilpittömästä ja välittömästä tunnelmasta ja ilmapiiristä. Tunnelmaan ja ilmapiiriin pystyn vaikuttamaan sillä, että olen aito oma

itseni opetustilanteessa. Kohtaava, läsnäoleva ja sensitiivinen - kaikkien yhteinen pedagogi. Eräs musapajaan osallistunut äiti kiteyttää seuraavaan kommenttiinsa musapajatoiminnan ja yhteisömuusikkona toimimisen ytimen:

”Musapajakonsepti on mielestäni toimiva ja vanhuksille toiminta tuo kaivattua virkistystä ja ohjelmaa päiviin. Samalla myös lapset pääsevät näkemään erilaisia ihmisiä ja ympäristöjä, kuin ehkä tavallisesti.”

Tämänkaltaisten toimintamuotojen soisi yltävän kaikkien ikäihmisten ja lapsiperheiden ulottuville tulevaisuudessa. Musapajapalvelu tuotetaan ikäihmisten luokse, sinne missä he asuvat ja elävät. Toiminta saattaa eri elämänkaaren vaiheissa olevia sidosryhmiä yhteen ja myös lapset ja heidän vanhempansa pääsevät uusiin toimintaympäristöihin kohtaamaan erilaisia ihmisiä.

7.2.2 InnoSoi –hankkeen tuloksia

Haastoin itseni kouluttajana pohtimaan mitä annettavaa minulla olisi musiikkia työssään käyttävien ammattialojen henkilöstölle? Voisinko tarjota jotain uusia ja innovatiivisia musiikinopetuksen työkaluja, joita voisi soveltaa arkikäyttöön?

InnoSoi päivät olivat minulle todella inspiroivia ja antoisia. Kotikaupunkini useat rakennukset saivat sisällön, koska pääsin koulutuksen kautta tutustumaan niissä työskenteleviin uusiin ihmisiin ja hoidossa oleviin lapsiin. Sain samalla luotua uusia verkostoja ja jaettua tietoisuutta siitä, että paikkakunnallakin on henkilö, joka voi tulla pitämään erilaisia koulutuksia jatkossakin sekä lapsille, että aikuisille. Tämänkaltaiselle koulutukselle tuntuu olevan käytännön työssä suurta tarvetta.

Musiikkipedagogina minua huolestuttaa se, että esimerkiksi päiväkodeissa turvaudutaan äänenkäyttömallin sijaan cd-levyihin ja äänitetyn musiikin käyttöön musiikkituokioissa, elävän musiikin sijasta. Toivon, että omalta osaltani rohkaisin äänenkäyttöön ja uusiin ratkaisuihin musiikin parissa ja että sain jätettyä vieraillemiini paikkoihin kipinän ja mielenkiinnon rakkaudesta musiikkiin! InnoSoi päivistä keräsin anonyymiä ja vapaata palautetta sähköpostitse.

”Anna oli innostava opettaja ja hän loi hienon ilmapiirin soittamiselle. Pienessä ajassa sai hyvää opastusta kanteleen soittoon. Kantelekoulutus ei ollut luentoa, vaan käytäntöä, joka oli helppo siirtää heti käytännön toimintaan. Anna korosti hyvin, että tärkeintä on että yrittää. Aikuisenkaan ei tarvitse olla täydellinen, vaan saa mokata. Oli todella innostava koulutus! Paukepiiri oli nimensä veroinen, hauskoja uusia ideoita. Paukepiirissä oli selkeitä harjoitteita ja lapsiryhmän

motivaatio pysyi yllä koko ajan aktiivisella tekemisellä ja osallistumisella. Paukepiiristä tuli henkilökunnallemme erinomainen toimintamalli.”

”Vastaavaa koulutusta tarvitaan lisää! Kaipaamme helppokäyttöistä materiaalia, jota voi soveltaa suoraan arkikäyttöön. Pitää itse muistaa jatkossakin, ettei tee asioista liian vaikeita.”

Uhkuin hyvää mieltä ja energiaa koulutuspäivien jälkeen, sillä sain pelkästään todella positiivista palautetta kaikista opetuspaikoista joissa vierailin. Joka paikassa myös toivottiin koulutukselle jatkoa. Tarve uusien ideoiden jakamiselle ja innovatiivisen musiikiniopetuksen ilosanoman levittämiselle on konkreettisesti olemassa. Saamieni palautteiden pohjalta voin todeta, että onnistuin tehtävässäni kouluttajana. Vein juuri sellaista tietotaitoa ja konkreettista musiikintekemistä eri ympäristöihin, jolle oli tarvetta.

Paras ”lasten suusta” -kommentti InnoSoi päivien aikana kuului erään päiväkodin eteisestä, kun tein lähtöä ja kävin vielä sanomassa heipat joka ryhmässä ja kiittämässä antoisasta päivästä.

”Tossa menee se musiikkitati, joka opetteli meitä!”

Hymy levisi korviini asti, koska olin niin iloinen tuosta viisaasta kommentista. Todellakin. Minä opettelin lapsia ja he opettelivat minua. Tällaista taianomaista vuorovaikutusta yhteisömuusikkous voi parhaimmillaan olla. Aito, suora ja välitön palaute on tärkeää, jotta voi itse kehittyä työssään ja kehittää työtään.

7.2.3 Juhlien juhla -konsertin yhteisömusiikillisia tuloksia

Matalan kynnyksen kuorotoiminta on yhteisömusiikillisesta näkökulmasta nerokas esimerkki yhteishyvän tuottamisesta ja terveystuottojen lisäämisestä.

Lauluharrastajien kuoro on vuonna 2007 perustettu sekakuoro, jonka ylläpitäjänä toimii Salon kansalaisopisto. Kuorotoiminta lähti liikkeelle 14 laulajan voimin. Kuoroon tullessa tekstin lukutaito on suotava ja kaikki muu opitaan kuorossa. Aluksi lauloimme unisonossa eli yksiäänisesti, kaanoneita ja ensimmäiseksi kokeiltiin kaksiäänistä kuorolaulua. Kymmenen vuoden kuluessa kuoron vakiokokoonpano on kasvanut yli kolmeenkymmeneen laulajaan. Laulamme todella monipuolista ohjelmistoa. Teen itse paljon omia sovituksia kuorolleni, jota olen johtanut alusta saakka. Kuoron tavaramerkkinä toimii konkreettinen tekeminen, joka sisältää paljon hurttia huumoria, riemua ja yhdessä tekemisen iloa. Porukka on hitsaantunut kiinni, mutta aina olemme

myös uudet laulajat ottaneet lämmöllä, ilolla ja avosylin vastaan. Pedagogina on mielenkiintoista ja palkitsevaa johtaa rentoja, mutta tavoitteellisia kuoroja ja huomata miten laulajien oma sitoutuminen ja halu kehittyä kantavat harrastustoimintaa ja miten hurjasti laulutaidottomat tai laulutiedottomat vuosien saatossa kehittyvät.

Kuoron syyskausi alkoi 6.9.2017 ja samana keskiviikkona jaoin kuorolaisille kokemuskirjan, johon he saivat kirjoittaa vapaasti ja anonymisti siitä miltä tuntuu olla mukana näin suuressa konsertissa ja minkälaisia ajatuksia konserttiin valmistautumiseen liittyi? Seuraavalla tapaamiskerralla kokemuskirja jalostui kuorolaisten omaksi versioksi, eli kokemuskirjan yksittäisiksi sivuiksi. Jokaisen oli helpompi ottaa yksittäisiä sivuja mukaansa kotiin kirjoitettavaksi, eikä tarvinnut odotella omaa kirjoitusvuoroaan, vaan sai kirjoittaa silloin kun siihen itsellä oli paras hetki. Kuorolaiset palauttelivat kokemuskirjan sivuja yksitellen ja kokosin sivuista kuorolaisten uniikin kokemuskirjan, josta sain vastauksia seuraaviin kysymyksiin. Minkälaisena kuorolaiset kokivat konserttiin harjoittelun ja valmistautumisen? Miten kuorolaiset kokivat varsinaisen esiintymisen konserttitilanteessa? Minkälaisia tunteita ja ajatuksia he liittivät ylipäättänsä kuorolauluun ja yhdessätekemiseen?

Kuorolaisten kokemuskirjan sivuja palautui minulle yhteensä 27 kappaletta. Palaute oli todella positiivista ja kiittelevää:

"Konserttiin valmistautuminen oli mielenkiintoista. Samalla opittiin paljon uusiakin lauluja. Esiintyminen täydelle salille jännitti etukäteen aika paljon. Esitys sujui kuitenkin hyvin ja sen jälkeen oli voittajaolo! Voisin tehdä sen uudestaan. Kiitos tästä kokemuksesta!"

"Kuoroilu on myös fyysistä hoitoa: keho rentoutuu ja positiiviset energiat virtaa. Hyräily jatkuu kun lähtee kotiin. Kuoron mittarina ei ole laulutaito, vaan laulamisen ilo. Jokainen löytää paikkansa kykyjensä mukaan, kun kynnyks on matala. Laulaminen tekee lapsista auttavaisia ja aikuisista onnellisia."

"Kuoro antaa ystäviä, opettaa kuuntelemaan toisia ja hitsaa porukkaa yhteen. Laulu on kaikille! Laulu on iloa! Laulu on naurua! Laulu on muistoja! Laulu ilon tuottaa, laulu yhdistää...!"

"Tämä jos mikä on todella yhteisöllistä! Harjoitukset ja laulut iloa ja elämää täynnä. Laulu tekee meidät kaikki iloisiksi ja onnellisiksi."

Kuorolaisten palautteista voi päätellä, että yhteisöllisyys, yhdessäolo ja yhdessä yhteisen päämäärän vuoksi toimiminen koetaan tärkeäksi. Kuorotoiminta tuottaa mielihyvää ja vaikuttaa myös fyysiseen olotilaan positiivisesti. Yhteisöllisyys koetaan voimavarana. Sitoutuminen matalan kynnyksen harrastukseen on vaivatonta kun

ryhmästä saa voimaa ja kannustusta ja yksilöt tsemppaavat ja tukevat toinen toisiansa. Ilmapiiri on rempseä ja iloinen vaikka töitä tehdään tosissaan, jotta harrastuksesta myös opitaan ja taidollisesti kehitytään.

Konsertteja järjestetään, jotta voitaisiin herättää musiikin välityksellä tunteita ja kokemuksia myös konserttiyleisössä. Konsertti onnistuu ainoastaan, jos konsertti tavoittaa yleisön. Halusin nostaa yhteisömuusikkona myös yleisön roolin tärkeyden esille Juhlien juhla -konsertissa. Pidin erittäin tärkeänä kokemuskirjan soveltamista omaan konserttiin materiaalinkeruumenetelmäksi. Kokemusseinä osoittautui tähän mainioksi työkaluksi. Konserttiyleisössä oli odotettavasti sekä lapsia, että aikuisia, joten kokemusseinä toteutuksena toimi kaikille. Ostin kaupoista post-it lappuja eri väreissä ja erikokoisina. Konserttitilan lipunmyyntipöytä muuttui hetkessä kokemuspajaksi, jossa konserttiyleisö sai piirtää tai kirjoittaa post-it lappuihin omia vapaita ajatuksiaan ja kokemuksiaan konsertista. Yleisölle oli kerrottu konsertin aluksi, että kokemusseinä toimii aineistonkeruumenetelmänä YAMK työssäni ja että laput tullaan käsittelemään täysin anonymieinä. Palautteita värikkäälle kokemusseinälle kertyi yhteensä 82. Lapset olivat piirtäneet ja kirjoittaneet palautteitaan alemmas ja aikuiset ylempäs seinälle. Kokemusseinästä tuli upea ja värikäs - aivan ainutlaatuinen ja uniikki!

Kuva 5. Kokemusseinä. Juhlien juhla -konsertti yleisöpalautteita 7.10.2017 yhteensä 82 kappaletta. Valokuva: Heikki Kivioja.

Kokemusseinän palautteet jaan kolmeen kategoriaan: 1) kiitokset 2) kannustavat ja positiiviset kommentit ja 3) rakentava kritiikki ja kehitysideat.

82 saamaani palautetta jakautuivat seuraavasti eri kategorioihin. 38 kappaletta annetuista palautteista sisälsi kiitoksia ja kiittelyä. 42 kappaletta sisälsi kannustavia ja positiivisia palautteita ja 2 kappaletta rakentavaa kritiikkiä ja kehitysideoita.

Esimerkkejä kokemusseinän palautteista jokaisesta kategoriasta.

1) ”Kiitos monipuolisesta konsertista.”

”Kiitos, toitte valoa syksyn hämärään.”

”Hieno kokemus, kiitos. En vaihtaisi pois mitään.”

”Taitavaa esiintymistä. Konsertti yllätti positiivisesti ohjelmavalinnallaan. Sopii hyvin teemaan Juhlien juhla ja Suomi 100. Jokaiselle jotakin. Kiitos.”

”Hienoa työtä olet tehnyt urallasi. Mihin oikein elämä vielä viekään? Kiitos, kiitos!”

”Kiitos upeasta konsertista musiikin multiosaaja Anna. Kiitos.”

2) ”Ihanaa vastapainoa nykyajan digiaikaan. Tätä lisää! Sydän tarvitsee tätä!”

”Monipuolinen musiikkikokemus.”

”Ihanaa yhdistää nuoria konserttiin ja kuoro. UPEAA!!!”

”Olet Anna aarre Salolaiselle musiikkielämälle!”

”Konsertti oli täys 10. Liikuttavaa ja iloista!”

”Ihanaa olla ja kuunnella kun esiintyjänä on varma konkari, joka nauttii siitä mitä tekee.”

”Onnittelut ja halaukset 30v konsertin mahtavasta toteutuksesta! Hieno juhla!”

”Voimaannuttavaa istua alas ja nauttia. Hetki aikaa ihan itselle!”

3) ”Toivoisin esiintyvät taiteilijat lähemmäs yleisöä.”

”Nuottitelineet olivat soittajien edessä. Visuaalisesti olisi mukava nähdä myös taitavien soittajien vikkelät sormet.”

”Koska esiintyjä oli paljon ja konsertti oli pitkä, olisi siirtymiä ja vaihtoja voitu jouduttaa. Tietysti tähän oman haasteensa luo myös äänitaltiointi ja videointi.”

Olin todella iloinen, että kokempajassa oli kuhinaa ja kokempuseinä tavoitti konserttiyleisön. Tällaista mahdollisuutta antaa välitöntä palautetta konserttitilanteessa voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa enemmänkin. Vuorovaikutus muodostuu välittömäksi ja yleisö tuntui arvostavan keskustelujen perusteella sitä, että heidän läsnäolonsa koetaan tärkeäksi osaksi konsertin onnistumista ja että heidän antamallaan palautteillaan on oikeasti merkitystä. Lisäksi yleisö oli kiinnostunut lukemaan toinen toistensa palautteita kokempuseinältä. Ja aulassa käytiin keskusteluja jaettujen kokemusten perusteella. Näistä pääosin positiivisista palautteista saan itse pedagogina ja taiteilijana paljon energiaa ja voimaa ja jaksan mahdollisesti tulevaisuudessakin nähdä järjestämisen vaivan paikallisen konserttiyleisön hyväksi. Kova työhän konsertin taustajärjestelyissä kiistatta on. Byrokratia on lisääntynyt ja järjestelykustannukset sen myötä. Kuluja kertyi yli 500€, ennen kuin pääsimme esiintymislavalle soittamaan tai laulamaan ensimmäistäkään ääntä. En olisi kyllä tästä urakasta selvinnyt ilman loistavaa yhteishenkeä ja talkooväen apua. Heille olen todella kiitollinen kaikesta saamastani tuesta ja avusta ja konserttitapahtumasta jäi meille kaikille todella hienot – yhteiset muistot!

Konserttitilanteet tarjoavat ihmisille aina kokonaisvaltaisen elämyksen. Konserttitilanteessa käytetty kokempuseinä toimi yleisölle kannustimena aktiiviseen musiikin kuunteluun ja toimi työvälineenä ja eräänlaisena suodattimena yleisön ja tiedonkerääjän välillä. Konserttiyleisöllä oli ainutlaatuinen mahdollisuus antaa anonyymiä ja välitöntä palautetta kuulemastaan. Sekä lapset että aikuiset antoivat palautetta, joten kokempuseinä tavoitti koko konserttiyleisön. Neurologiprofessori Seppo Soinilan mukaan musiikin kuuntelussa harmaan aineen määrä aivoissa tehostaa hermoratayhteyksien korjautumista. Musiikilla on useiden eri tutkimusten mukaan kuntoutumista edistäviä vaikutuksia mm. aivoinfarktista, parkinsonin ja alzheimerin taudeista kärsivillä potilailla. Kun kuuntelet musiikkia: mieliala piristyy, stressi helpottaa, olo virkistyy ja rauhoittuu, keskittymiskyky kohenee ja sosiaaliset suhteet voimistuvat. Mielimusiikki hoitaa edellä mainittujen sairauksien lisäksi mm. verenpainetta, kipua, ahdistusta, masennusta ja yksinäisyyttä. (Musiikki kuntouttaa aivosairauksissa 2018.)

Ihmisillä on biologinen tarve kuunnella musiikkia. Geenitasolla tätä on selitetty yhteyksillä sosiaaliseen kommunikointiin ja kiintymykseen, vahvistaa Journal of Human

Genetics -lehdessä julkaistu suomalaistutkimus. Musiikki yhdistää kuulijat toisiinsa ja myös musiikin esittäjään tai esittäjiin. Kehtolauluja voidaan pitää äidin ja lapsen välisenä eräänlaisena vuoropuheluna. Kuorolaulu ja orkesterisoitto puolestaan perustuvat yhteistyöhön ja ovatkin suosiossa niissä esiintyvien yhteisöllisyyden ja ryhmähengen takia.

Kaiken kaikkiaan musiikki on sosiaalista kommunikointia eri yksilöiden välillä, ja on jopa mahdollista, että kommunikoinnin välineenä käytettiin musiikkiääniä jo ennen ihmiskielen kehittymistä. (Oikkonen, Ukkola-Vuoti, Onkamo&Järvelä 2016.)

Konsertin järjestäminen yhdessä omien oppilaitteni kanssa oli itselleni mielenkiintoinen, ainutlaatuinen ja mieleenpainuva kokemus pedagogina. Konserttitilanteessa kaikki ei yhtäkkiä ollutkaan samalla tavalla omissa käsissäni kuin aiemmin, vaan konsertin onnistumiseksi minun tuli ponnistella yhä enemmän, monipuolisemmin ja jakaa vastuuta, jotta pystyin itse kunnialla suoriutumaan useasta eri roolistani musiikkipedagogina. Olin esimerkkinä opiskelijoilleni, mutta silti toteutimme konsertin tasavertaisina yhteistyössä. Olin yksin vastuussa konsertin kaikista järjestelyistä ja taustatyöstä, mutta sain paljon tukea ja apua myös omilta oppilailtani. Toimin konsertissa yhteisömuusikkona saattaen eri sidosryhmiä yhteen. Sidosryhmillä tarkoitan tässä yhteydessä talkooväkeä, yleisöä ja eri esiintyjä. Lisäksi toimin pedagogina ja itsenäisenä taiteilijana. Toimin konsertissa esiintyvänä taiteilijana ja artistina, kuoronjohtajana, säestäjänä ja harmonikkakvartetin tasavertaisena soittavana jäsenenä. Monissa rooleissa. Upea loppuhuipennus yhteisölliselle konsertille saatiin, kun kuoro ja koko konserttiyleisö yhtyi laulamaan Unto Monosen Satumaata harmonikkakvartetin säestyksellä. Konsertin encore numeron toteuttivat kaikki esiintyjät ja yleisö yhdessä. Konsertti onnistui hienosti ja olo tällaisen valtavan yhteisponnistuksen jälkeen oli tunteikas ja liikuttunutkin! Konserttipäivään liittyi valtava tunnelataus, eikä omaa tilannettani helpottanut se, että sairastuin kolmea yötä ennen konserttia kurkkukipuun, kovaan flunssaan ja kuumeeseen.

Aloitin vuonna 2001 harmonikansoitonopetukset. Ensimmäisiä oppilaitani olivat 3-vuotias Marjo ja 4-vuotias Helmi. Muutamaa vuotta myöhemmin myös Renja siirtyi oppilaakseni. Tästä triosta on hitsautunut vuosien saatossa hyviä ystäviä, joiden soittotaitotaso menee myös hyvin yksin. Vuodesta toiseen olemme jokakesäisellä harmonikkakaleirilla hioneet orkesteri ja pienkoonpanosoittotaitoja soolosoittotaitojen lisäksi. Marjo soitti keväällä ja Renja syksyllä 2017 opistotason D-kurssitutkinnot ja Helmi soitti keväällä pt3 tutkinnon. Kaikki soittivat tutkintonsa erittäin ansiokkaasti.

Kesän 2017 harmonikkaleirillä soitimme kvartetina Suomalaista musiikkia, jota olin ajatellut esitettäväksi Juhlien juhla -konsertissa syksyllä. Saimme hiottua kappaleet leirillä jo hyvään kuntoon ja lokakuun ensimmäisenä viikonloppuna pidimme kotonani konsertin viimeistelyleirin, jossa treenasimme konserttikappaleet esityskuntoon. Keräsin myös nuorilta kokemuskirjat harmonikkakvartetin näkökulmasta.

”Nautin konsertista sekä itse soittajana että kuulijana yleisössä. Oma soittomme meni kokonaisuudessaan hyvin ja yleisö tykkäsi. Sain jälleen kerran lisää itsevarmuutta ja rohkeutta. Kiitokset siitä kuuluu opettajalle tällaisen mahdollisuuden antamisesta.”

”Yhdessä soittaminen on todella hauskaa. Ennen konserttia minua jännitti ja tarkistin nuottien oikean järjestyksen vielä moneen kertaan. Harjoittelimme kappaleet vielä viimeisen kerran ja saimme varmuuden tempoihin ja dynamiikan vaihteluun. Annan konsertti oli todella hieno. Ensimmäisen puoliajan istuin yleisössä ja kuuntelin. Väliajalla siirryimme lavan taakse. Siellä purimme suurinta jännitystä. Konsertissa soittaminen oli kivaa ja hauskaakin, kun sen sai tehdä kavereiden kanssa. Konsertin jälkeen oli hyvä fiilis!”

”Konserttiin valmistautuminen oli hauska projekti, ei liian kova homma ja se meni vähän kuin kesäleirin jatko-osana. Kukin hoiti oman osuutensa, mutta kuitenkin konsertti tehtiin ennen kaikkea yhdessä. Tekeminen oli kivaa, mikä on mielestäni todella tärkeää niin uuden oppimisen kuin hyvän konsertinkin onnistumisen kannalta.”

Koin tärkeäksi mukanaoloni harmonikkakvartetin tasavertaisena jäsenenä pidemmällä olevien harmonikkaoppilaitteni kanssa konsertissa. Minusta tuntui, että olin pedagogiroolin lisäksi myös isona henkisenä tukena ja esimerkkinä nuorille konserttitilanteessa. Toimimme yhteistyössä ja voitimme jännityksen yhdessä. Eräs nuorista mainitsee kokemuskirjassaan itsevarmuuden ja rohkeuden ja miten esitys konsertissa toi sitä varmasti meille kaikille lisää. Harmonikkakvartetin valokuvasta Juhlien juhla –konsertin jälkeen välittyi hyvä fiilis ja itsensä voittamisesta kumpuavat helpotus, vilpityn ilo ja onni.

Valokuva 6. Onnellinen harmonikkakvartetti. Vasemmalta Renja Alijoki, Anna Schukov, Marjo Korpela ja Helmi Lipiäinen Juhlien juhla -konsertin jälkeen 7.10.2017 Hermannin koulun juhlasalissa. Kuva: Heikki Kivioja.

7.3 Vinkkejä yhteisömuusikon käytännön työhön

Viisas sananparsi kuuluu, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Jokainen pedagogi voi löytää itsellensä parhaat menetelmät erilaisten suunnitelmien laatimiseen. Visioita, unelmia ja haaveita on hyvä kirjata aika-ajoin ylös paperille. Voi myös piirtää kuvia. Tuntisuunnitelma on hyvä esimerkki pedagogisesta suunnittelusta. Tuntisuunnitelmia on yhtä paljon kuin erilaisia opettajiakin. Jokaisella on oma tapa kirjata ylös esimerkiksi yhden oppitunnin kulku. Itse suunnittelen työni aina, mutta opetustilanteissa huomaan, etten juurikaan vilkaissut kirjallista tuntisuunnitelmaa ja silti opetuskerta oli onnistunut ja eteni loogisesti. Urani alussa noudatin suunnitelmia orjallisemmin kuin nykyään. Erilaisia käytännön työtä helpottavia välineitä kannattaa hyödyntää opetuksessa, kuten tietotekniikkaa. Kannattaa suunnitella tunnit siten, että erilaiset opetusvälineet palvelevat osallistujia ja tukevat heidän oppimistaan. Kannattaa käydä seuraamassa kollegojen opetusta, verkostoitua oman alan kollegoiden kanssa niin kotimaassa kuin

ulkomaillakin. On huojentavaa, että on olemassa ihmisiä, joilta voi pyytää apua ja neuvoja.

Visioi omat haaveet ja unelmat paperille. Tee luonnoksia tai suunnitelmia, jotta voit lähestyä yhteistyökumppaneita ja lähteä tarjoamaan heille uusia toimintamuotoja. Selvitä faktat, taustat ja perustelut. Perustele toimintaa molemminpuolisella hyötysuhteella. Ota selvää, kysele, tutki, tiedustele. Pyri luomaan kontakteja ja neuvottelusuhteita. Soita, lähetä sähköpostia tai mene käymään erilaisissa paikoissa. Tehokkainta on jos pääsee neuvottelemaan kasvokkain. Ole kiinnostunut, luottavainen ja positiivinen. Vie rohkeasti toimintaa uusiin työympäristöihin. Hanki näkyvyyttä. Mieti mitä opetusvälineitä tarvitset ja mistä saat ne käyttöösi? Mitä sellaista uudessa työympäristössä jo on, jota voit hyödyntää opetuksessa?

Kohtaa ihmiset avoimesti ja vilpittömästi olemalla oma itsesi. Välitä olemuksellasi kunnioitusta ja arvostusta. Ole läsnä. Kaikessa voi kehittyä. Tarkkaile ympäristöäsi, toimintaa, osallistujia ja itseäsi. Mitä teet? Miksi teet? Miten teet? Miten osallistat? Miten olet? Anna tilanteen ja tunteen viedä. Heittäydy. Nauti. Luota. Kannattele ryhmää, mutta anna ryhmälle mahdollisuus myös kannatella sinua. Tunne vuorovaikutus ja sen voimakas energia. Johdattele toimintaa eteenpäin, mutta älä nosta harteillesi koko taakkaa kerralla. Anna aikaa. Ota aikaa. Tarkastele omia roolejasi. Huomaatko ne? Keskustelkaa toiminnasta, kerää palautetta. Reflektoi omaa työtäsi ja kehittymistäsi kirjallisesti. Käy jatkuvaa ammatillista dialogia itsesi kanssa. Mikä toimi? Mikä ei toiminut? Mitä voin tehdä seuraavalla kerralla eri tavalla? Kyseenalaista. Ole luova. Ahmi ideoita, käy koulutuksissa, päivitä ammattitaitoasi, verkostoidu kollegoiden kanssa. Uskalla oppia omista virheistäsi ja kysy rohkeasti neuvoa myös muilta.

7.4 Arviointia tuloksista

Edellisissä luvuissa purin kokemuskirjojen ja muun tutkimusaineistoni antia ja tulin entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että teen todella merkityksellistä työtä ja pystyn vaikuttamaan työni kautta moniin eriin sidosryhmiin elämänkaaren eri vaiheissa. Yhteisömuusikkona pystyn rohkaisemaan ja kannustamaan ihmisiä toimimaan yhdessä ja luon heille mahdollisuuksia uusiin sosiaalisiin kontakteihin, verkostojen ja ystävyyssuhteiden luomiseen. Olen onnistunut lisäämään vuorovaikutusta eri sidosryhmien välille heidän kanssaan toimiessani. Esimerkkinä tästä nostan esille

toisilleen ventovieraiden ihmisten keskustelut kokemukseinen annista konserttitilanteessa. Pystyn yhteisömuusikkona järjestämään monipuolista ja mielekästä matalankynnyksen toimintaa, jonka tuloksena osallistujat kokevat onnistumisen iloa ja mielihyvää. Hyvänolontunteet vahvistavat toimijoissa itsetuntoa. Olen vakuuttunut siitä, että positiiviset asiat ja niiden tunnistaminen vaikuttavat myös myönteisesti yksilöiden kokonaisvaltaiseen terveyteen ja hyvinvointiin. Olen onnistunut rohkaisemaan ja kannustamaan ryhmän jäseniä omaan musiikilliseen ilmaisuun yksilöinä ja yhdessä ryhmän toimijoina. InnoSoi -hanke osoitti, että minulla on annettavaa kouluttajana ja että käytännön työssä tällaiselle koulutukselle on konkreettista tarvetta.

Valtiotieteiden tohtori Timo Kopomaa toteaa, että rento ote harrastamiseen tarjoaa vastapainoa suorituskeskeiselle työelämälle. Laulutaidottomien laulajien kuoron idea on Kopomaasta kiinnostava. On kiehtovaa, jos ihminen tulee hyväksytyksi omana itsenään ja sellaisena kuin on. Kriteerinä ei silloin ole hyvyys tai huonous, vaan yhteisöllisyys ja osallistuminen. (Vainio 2018.) Pedagogina on mielenkiintoista ja palkitsevaa johtaa rentoja, mutta tavoitteellisia kuoroja ja huomata miten laulajien oma sitoutuminen ja halu kehittyä kantaa harrastustoimintaa ja vie laulutaidollista kehitystä eteenpäin isoin harppauksin.

Neurologi ja tietokirjailija Markku T. Hyypä kirjoittaa siitä, miten osallistuminen erilaisiin kulttuuritilaisuuksiin, kulttuurin parissa toimiminen ja kulttuuriharrastuksiin osallistuessaan ihmiset tuntevat olevansa osa yhteisöä. Uusimmat tieteelliset tutkimukset ovat osoittaneet, että yhteisöllisellä kulttuurin harrastamisella on selkeä ja myönteinen vaikutus hengissä säilymiseen. Hyypän mukaan kulttuuriharrastukset ja kulttuuritilaisuuksiin osallistuminen kuuluvat terveellisiin elintapoihin ja kulttuuriaktiivisuuden unohtaminen terveyden edistämässä on virhe. Kulttuurin harrastaminen on vähintään yhtä tehokas, ellei jopa tehokkaampi, kuin meille tutuksi tulleet terveystekijät, jotka ovat monille saavuttamattomissa. Esimerkiksi ikäihmiset, vammaiset ja kroonisesti sairaat eivät pysty harjoittamaan terveysliikuntaa niin paljon kuin terveysvaikutus sitä edellyttäisi. Esimerkiksi aivan tavallinen polvivamma tai lonkan kuluma estää liikkumasta riittävästi, mutta raihnaisempikin voi osallistua kulttuuri- ja taidetilaisuuksiin ja harrastukseen itsenäisesti. Kulttuuriharrastukset ovat mukavia ja pidentävät elinkaarta, ne tulisi sijoittaa terveyden edistämisen työkalupakkiin neuvojen, ohjeiden ja lakien edelle. Kuoroharrastus on sosiaalinen tapahtuma. Toisilleen tuntemattomat ja entuudestaan tutut ihmiset kokoontuvat yhteen

ja perustavat keskinäiselle luottamukselle rakentuvan yhteisön. Tällainen ryhmä työskentelee yhteisen päämäärän saavuttamiseksi ja ryhmän jäsenet viihtyvät keskenään. Kuorotoimintaa voidaan pitää yhtenä tärkeimmistä sosiaalisen osallistumisen muodoista, joka tuottaa yhteistä hyvää. (Hyypä 2013.)

Erilaisten ihmisten kohtaaminen vilpittömästi ja aidosti luo perustan vuorovaikutukselle, yhteiselle tekemiselle ja toiminnan tavoitteiden toteutumiselle. Kohtaamista voi harjoitella ja siinä voi kehittyä ihan kuten muissakin pedagogin ammatti-identiteetin osa-alueissa. Monialainen ja laaja työkokemus tuo itsevarmuutta ja myös erilaiset kohtaamiset tulevat helpommiksi ajan myötä. Jokaisesta kohtaamisesta voi tehdä itselle ja muille merkityksellisen. Kohtaaminen ja läsnäolo ovat pedagogin tärkeimpiä taitoja. Kohtaamisella voi luoda molemminpuolisen luottamuksen, joka edesauttaa välittömän ja aidon ilmapiirin luomisessa erilaisissa opetustilanteissa ja erilaisten sidosryhmien kanssa työskentelyssä uusissa ja erilaisissa työympäristöissä.

Olen oppinut kehittämisprojektini aikana kärsivällisemmäksi pedagogiksi. Osaan havainnoida yhä monipuolisemmin ympärilläni tapahtuvaa toimintaa ja itseäni pedagogina. Olen saanut itsevarmuutta eri-ikäisten ihmisten kohtaamiseen. Olen lisännyt ymmärrystäni sille, mitä matalan kynnyksen toiminnalla tarkoitetaan ja minkälaisia mahdollisuuksia ja elämää rikastuttavia vaikutuksia sillä on. Olen oppinut pysähtymään ja hellittämään itsekriittisyydestäni ja olemaan armollisempi itseäni kohtaan. Henkisen kasvun alueella siis puhutaan varsin isoista asioista. Sinnikkyyttä ja periksiantamattomuutta olen myös oppinut tämän vuoden aikana ja kehittämisprojektini myötä. Toivon, että nämä opitut taidot vain vahvistuvat ja jalostuvat tulevaisuudessa niin omassa työssäni kuin elämässä muutenkin.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöni kehittämisprojektit onnistuivat mielestäni hyvin ja vaikka työmäärä onkin ollut valtava, sain tehtyä kaiken sen, mitä olin suunnitellut. Kaikista projekteista kokemuskirjojen ja sen sovellusten avulla, sekä muun tutkimusaineiston avulla kokoamani palaute viittaa vahvasti siihen, että musapajatoiminta, muskaritoiminta yksityisissä ryhmäperhepäiväkodeissa, InnoSoi -hanke ja Juhlien juhla -konsertti toimivat kaikki yhteisöllisyyttä lisäävinä, osallistujien hyvää oloa ja itsetuntoa kohentavina toimintoina, joissa myös oma musiikillinen ilmaisu, rohkeus osallistua ja sitoutua ovat myös vahvistuneet osallistujilla. Olen onnistunut siirtämään monipuolista musiikkitoimintaa uusiin oppimis- ja työympäristöihin, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi ja hyväksi yhteisömuusikon toimintaympäristöiksi.

Tutkimusaineistoni palveli hyvin aineiston keräämisessä. Jälkeenpäin ajatellen kokemuskirjoja palautui niin monelta eri taholta ja niin valtava määrä, että niitä olisi voinut rajata kysymysten asettelulla tarkemmaksi, eikä antaa niin suuria vapauksia kirjoittajille. Toisaalta taas oli hyvä, etten rajoittanut liikaa havaintojen tai palautteiden kirjaamista, koska silloin olisi voinut jokin tärkeä kommentti jäädä kirjaamatta ja aineistoa palautua paljon vähemmän. Antoisinta oli katsoa videotaltiointeja ja tehdä niistä sellaisia huomioita, joita kiireen keskellä arjessa ja omassa opetuksessa ei mitenkään ehdi tehdä. Pystyn näillä tiedoilla kehittämään työtäni edelleen ja omia toiminta ja työskentelytapojani eri ryhmien kanssa.

Sain kehittämisprojektieni avulla varmuuden sille, että matalan kynnyksen musiikkitoiminnalla voidaan edistää eri-ikäisten oppijoiden yhteistoimijuutta elämänkaaren eri vaiheissa ja lisätä yhteisöllisyyden mukanaan tuomia terveysvaikutuksia heidän arjessaan. Pedagogina olen laajentanut työnkuvaani tämän vuoden aikana entisestään ja tämän kiireisen vuoden aikana olen pystynyt kasvattamaan verkostojani ja visioin omaa työtäni tulevaisuuteen avoimin mielin ja tuorein silmin. Uusia yhteistyömuotoja on syntynyt ja olen saanut rakennettua uutta verkostoa mm. koulutustehtäville ja saan syksyllä 2018 ainakin yhden uuden yksityisen ryhmäperhepäiväkodin yhteistyökumppanikseni. Toivon, että tästä kehittämistyöstäni kehkeytyy ammatillisesti vielä muutakin arvokasta yhteistyötahoilleni ja omalle työuralleni!

Olen oppinut tämän vuoden aikana kärsivällisemmäksi ja tarkkaavaisemmaksi, koska videoita katsellessani olen pystynyt havainnoimaan omaa työtäni ja ryhmien toimintaa paljon yksityiskohtaisemmin ja tarkemmin kuin mitä itse opetustilanteessa ohjaajana pystyn tekemään. Olen tullut yhä itsevarmemmaksi ja rohkeammaksi erilaisten ihmisten kohtaamisessa. Ymmärrän mitä matalan kynnyksen toiminta on ja miten suuria hyötyjä toiminnalla voidaan saavuttaa. Olen henkisen kasvun lisäksi kasvanut myös musiikillisilla taidoillani uuden oppimisen myötä. Aloitin tänä keväänä viulunsoiton opinnot. Viulunsoitto on ollut todella motivoivaa, kiinnostavaa ja antoisaa. Henkisellä kasvulla tarkoitan sitä, että olen tullut entistäkin sinnikkäämmäksi ja päämäärätietoisemmaksi. En luovuta, enkä anna periksi, vaikka olisi kuinka vaikeaa ja tekisi mieli luovuttaa. Ammatillisen kasvun tukena ovat toimineet lukuisat kirjat ja tutkimukset, joita olen lukenut kehittämistyöni tueksi. Niistä pystyn ammentamaan omaan arkeeni ja työhöni paljon pedagogisia työkaluja ja näkökulmia.

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman vaikutuksesta Salon kaupungissa yksityistä päivähoitoakin ollaan kovasti värväämässä julkisen puolen tavoin palvelusetelien alle, jotta palvelut olisivat tasapuolisia kaikille lapsiperheille. Palvelusetelit valitettavasti uhkaavat mahdollisesti jatkossa pitkään jatkunutta yhteistyötäni yksityisten yhteistyökumppaneitteni, kuten Taikaviitan ja Pöllölän kanssa. Olen aktivoitunut puolustamaan omaa työtäni yrittäjänä ja rakentamiani yhteistyösuhteita yksityisiin päivähoitoyksiköihin kirjoittamalla Salon kaupungin varhaiskasvatuspäälliköille ja päättäjille sähköpostin, jossa pyydän, ettei kaupunki tee päätöstä, jolla vuosien taidekasvatusyhteistyö yksityisissä päivähoitoyksiköissä ajettaisiin alas. Perustelin tekstiäni päiväsaikaan tapahtuvan taidekasvatuksen hyödyillä ja mm. sillä että erikseen maksava harrastustoiminta hoitopäivän aikana on lasten vanhempien, yksityisiä päivähoitoyksiköitä pyörittävien yrittäjien ja minun, kaikkien yhteinen tahto.

Lähitulevaisuudessa aion kehittää työtäni yksityisyrittäjänä siten, että voin markkinoida yksityisille päivähoitoyksiköille vieläkin monipuolisempaa taidepedagogin ”pakettia”, joka musiikin lisäksi sisältäisi muitakin taiteenaloja, taiteen soveltavaa käyttöä ja taideintegraatiota. Keväällä 2016 sain taidepedagogin viran Vantaan kaupungilta, mutten voinut ottaa sitä vastaan ala-arvoisen palkkauksen takia, vaikka työ sinänsä olisi ollut varmasti kaikkea sitä, mitä musiikkipedagogina haluaisin tehdä.

Yksityisen musiikkipedagogin tai taidepedagogin valtti on siinä, että hän ulkopuolisena henkilönä menee paikalle valmiin konseptin ja opetusvälineistön kanssa. Hoitohenkilökunta saa omasta arjestaan hetken hengähdystauon ja osallistumalla

ulkopuolisen järjestämään toimintaan oppimistilanteesta voi poimia ideoita, joita voi jalostaa arkikäyttöön. Positiivisena palautteena olen kuullut myös sen, ettei esimerkiksi yksityisiin ryhmäperhepäiväkoteihin tarvitse hankkia omia arvokkaita soittimia tai kalustoa, vaan minä kuljetan ne paikanpäälle yhteiskäyttöä varten.

Kokeneena pedagogina ajattelen, että musiikin ala on ala, jolla totisesti tarvitaan tervettä ja vahvaa itsetuntoa. Kannattaa ja pitää uskoa itseensä ja omiin unelmiinsa! Opettajauralla, kuten muutenkin elämässä vastaan tulee ”unelmavarkaita” ja ihmisiä, jotka ajattelevat opettajuudesta eri tavalla kuin itse ajattelen. Minulle opettajuus on valtava seikkailu. Se on jännittävä mahdollisuuksien matka, jota kulkemalla rohkeasti ja pystypäin, avoimin mielin ja sydämin, sillä on aina tarjota yllätyksiä. Ei aina pelkästään positiivisia yllätyksiä, mutta suurimmaksi osaksi kuitenkin onneksi positiivisia yllätyksiä. Vastoinkäymisten kohdatessa pitää olla rohkea, vahva ja kärsivällinen. Olet uusi, taikka kokenut pedagogi, suosittelen että rakennat itsellesi vankan tukiverkoston niin kotioloissa kuin ammattipiireissäkin. Kannattaa luoda myös kansainvälisiä kontakteja osallistumalla ammattialamme kansainvälisiin tapahtumiin ja konferensseihin, kuten MERYC (Music Education and Research for Young Children) ja ECME (Early Childhood Music Education) Nämä ovat kansainvälisen ISME:n (International Society of Music Education) ylläpitämiä musiikkikonferensseja, joissa voi verkostoitua maailmanlaajuisesti ja hankkia kollegoita ja ystäviä mistä vaan. Ammatillisen jakamisen lisäksi tapahtumissa on todella mielenkiintoisia luentoja. Olen osallistunut kumpaankin ja voin lämpimästi suositella osallistumista joko opiskelijajäsenenä tai ammattilaisena.

Jos sinulla ei ole suhteita ja kaikki munat ovat niin sanotusti samassa korissa, vastaan voi tulla tilanteita, jolloin oikeasti jää täysin tyhjänpäälle. Kannattaa kuulua myös ammattiliittoon, koska se on taho, joka pitää heikompien puolta, silloinkin kun on vaikeaa ja tukea tarvitaan. Opettajan oikeudet tiedetään ammattiliitoissa parhaiten ja silloin kun itsellä on voimat vähissä taisteluun, sieltä saa tarvittavan avun.

Yksityisyrittäjän arki ei ole ruusuilla tanssimista. Se on ollut kantapään kautta oppimista ja periksiantamattomuutta. Se on sinnikkyuden, sisuuntumisen ja kasvun tie. Kaikki on pitänyt tehdä itse. Mikään ei ole tipahtanut valmiina syliin. Päämäärätietoisella, rankalla ja sinnikkäällä työllä voi saavuttaa sen mistä haaveilee. Ei ole olemassa oikoteitä, mutta onneksi tunnen ystäviä ja kollegoita, joiden kanssa voi verkostoitua ja joilta voin kysyä neuvoja.

Olen itse ilmentymä ja käyntikortti omalle työlleni. Teen aina työni antaumuksella ja tunnollisesti. Innostun ja nautin työstäni, kunnioitan ja rakastan työtäni. Olenhan saanut rakkaasta harrastuksestani ammatin. Tämän ymmärtäminen, työnsä arvostaminen, itsensä arvostaminen, sekä asiakkailta saatava positiivinen palaute ovat se voimavara, josta ammennan arkeeni iloa, virkeyttä ja jaan sitä toivottavasti muillekin. Ymmärrän työni merkityksen. Olen kohdannut ihmisiä, jotka surevat ja iloitsevat musiikkini kautta ja joita musiikkini on koskettanut tavalla tai toisella. Olen siitä kiitollinen ja erittäin ylpeä. Kun esimerkiksi menen esiintymään vanhusten palvelutaloon ja siellä syntymäpäiväänsä viettää rouva, joka on maannut vuoteenomana jo useita vuosia, eikä ole reagoinut mihinkään enää vuosiin ja saan hänet itkemään ja nauramaan vuoteessaan, liikutun itsekin, sillä tunnen ja tiedän, että olen tehnyt jotain oikein ja koskettanut vierailullani jonkun ihmisen sielua ja sydäntä – syvältä. Näistä hetkistä saan uskoa tulevaisuuteen ja voimia tehdä tätä työtä. Haluan levittää musiikkipedagogiuden ilosanomaa kollegoilleni ja tulevaisuuden sukupolville. Meissä on voima, mahdollisuus, tulevaisuus ja vaikutusvalta. Ottakaamme siitä kaikki irti ja tarttukaamme ennakkoluulottomasti haasteisiin, joita varmasti tulee vastaan.

Tämä YAMK vuosi on ollut minulle valtava ponnistus, mutta ammatillisesti antoisin vuosi ikinä. Olen kasvanut niin ihmisenä kuin pedagogina. Osaan katsoa ympärilläni yhä tuoreemmin silmin ja visioida ja ideoida paljon uusia mahdollisuuksia omaan työhöni. Työmäärä on viimeisen lukuvuoden aikana ollut aivan valtava ja minulla ei ole ollut yhtään vapaapäivää viikossa. Se ei ole haitannut, sillä olen oppinut huolehtimaan itsestäni ja nauttimaan elämän pienistä asioista. Lentopalloharrastus, akupunktio ja voicemasage ovat pitäneet minut terveenä ja mieleni positiivisena. Työmäärä ei ole tuntunut raskaalta, koska kaikki tekeminen on ollut mielekästä. Olen kiitollinen kaikesta siitä, mitä tämä vuosi on minulle antanut. Upeita kohtaamisia, mielettämiä keskusteluja, uusia ystäviä ja kollegoita, joista varmasti tulee mentoreitani loppuelämäkseni ja joihin yhteydenpito säilyy tämän vuoden jälkeenkin.

Haluan kiittää omaa perhettäni ja ystäviäni siitä, että olette tehneet tämän kasvun vuoden minulle mahdolliseksi. Lisäksi haluan kiittää omia opettajiani, jotka olette uskoneet minuun, innostaneet minua ja olette kartuttaneet ammattitaitoani ja monipuolisuuttani valitsemallani uralla. Eikä unohtaa sovi myöskään kiittää lukuisia, mahtavia yhteistyökumppaneitani. Ilman teitä en voisi toimia musiikin alalla yksityisyrittäjänä muuntuvana ja monipuolisena, kaikkien pedagogina, näin laaja-alaisesti.

Lähteet

Chong, S., Rohwer, D., Emmanuel, D., Kruse, N., & R., Smilde. 2013. Community Music through Authentic Engagement: Bridging Community, School, University, and Arts Groups. Teoksessa K. K., Veblen, S. J., Messenger, M., Silverman, D. J., Elliot (toim.) Community music today. 151-168. United Kingdom. NAFME.

Custodero, L. 2002. Seeking Challenge, Finding Skill: Flow Experience and Music education. Arts and Policy Review 3(103), 4-5.

Custodero, L. 2005. Observable indicators of flow experience: a developmental perspective on musical engagement in young children from infancy to school age. Music Education Research 7(2), 185-209.

Dissanyake, E. 2000. Art and Intimacy. How the Arts Began. Seattle, WA: The University of Washington Press.

Heikkilä, M., Välimäki, A-L., Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Higgins, L. 2012. Johdanto. Teoksessa Community music In Theory and In Practice. 3-5. Oxford University press.

Huhtinen-Hildén, L. 2012. Herkät tuntosarvet musiikin opettamisessa. Teoksessa P. Jordan-Kilkkä; E. Kauppinen & E. Korolainen-Viitasalo (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Opetushallitus, 159-174. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Hyypä T. Markku, 2013. Kulttuuri pidentää ikää. Kustannus Oy Duodecim.

Karkkola, M. 2018. Työelämä mullistuu: Tällainen on tulevaisuuden ”supertyöntekijä”. Uusi Suomi. 18.3.2018. (luettu 19.3.2018) <https://www.uusisuomi.fi/henkilo/jussi-pyykkonen>

Koppinen, M. 2013. Muskari on kielletty helsinkiläisissä päiväkodeissa. Helsingin Sanomat 8.10.2013 (luettu 12.12.2017)

Koskinen, T. 2013. Tutkimuskohteena yhteisö- ja hoivamusikot. Uuden ammattikunnan synty? Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Etnomusikologian pro gradu -tutkielma.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer-Paino.

Kurki, L. 2007. Innostava vanhuus. Tampereen yliopistopaino: Finn Lectura.

Kopomaa, T. 2008. Leppostamisen tekniikat. Keuruu: Into Kustannus, Otavan Kirjapaino Oy.

Kopomaa, T. 2014. Radikaali vanhuus, Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B raportteja 59. Tampere: Juvenes Print Oy.

Kuokkanen, K. 2016. Onko muskari laitton päiväkodissa? Se selvitetään nyt koko Suomessa, koska espoolainen vanhempi valitti maksullisista tunteista. Helsingin Sanomat 28.11.2016. (luettu 17.12.2017)

Laine, U. 2017. Blogikirjoitus: Nyt juhlietaan – Vasuista vauhtia varhaiskasvatukseen. 1.8.2017. (luettu 1.3.2018)

Lilja-Viherlampi, L-M. 2011. Johdanto. Teoksessa Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (toim.) Iloa ja eloa - musiikkitoiminnasta sairaala- ja hoivakotiympäristöissä. 5-10. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161871.pdf> (luettu 19.2.2018)

Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017. Johdanto. Teoksessa Musiikki Varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Tallinna: Classicus Oy. Printall.

Metropolia Ammattikorkeakoulu. 2018. Yhteisömusiikkokoulutuksen sisältöjä.

Musiikki kuntouttaa aivosairauksissa. 2018. Aamuset. 22.2.2018 (luettu 24.3.2018)

Numminen, A. 2010. Hoivamusiikki, <http://sovellataidetta.fi/material/46> (luettu 21.2.2018)

Närhi, T. 2017. Riemujen rikkaus ja surujen summa. Musiikkipedagogina yli sukupolvien. YAMK opinnäytetyö, Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Oikkonen, J., Ukkola-Vuoti, L., Onkamo, P&Järvelä, I. 2016. Creative Activities in Music – A Genome-Wide Linkage Analysis. Journal of Human Genetics. 24.2.2016. (luettu 12.3.2018)

Opetushallitus. 2016a. Varhaiskasvatuksen perusteita (määräys 39/011/2016)

Opetushallitus. 2016b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, määräykset ja ohjeet 2016:17.

Opetushallitus. 2017a. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetus suunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2017:11a. http://www.oph.fi/download/186919_Taiteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetus suunnitelman_perusteet_2017.pdf

Opetushallitus. 2017b. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehien selvitys- ja lausuntopyyntö 22.11.2016 EOAK/5754/2016. Varhaiskasvatuksen aikana toteutettava musiikkileikkikoulutoiminta. Lausunto 13.2.2017. (luettu 15.1.2018)

Opetusministeriö. 2008. von Brandenburg, C. Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä. Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön. Opetusministeriön julkaisuja 2008:12.

Pohjannoro, U. 2011. (toim.) Johdanto. Muukkonen, M., Pesonen, M., Pohjannoro, U. (toim.) 2011. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011. 2-8. Helsinki: Cosmoprint Oy.

Ruokonen, I. 2011. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa E.Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 122-135. Juva: Bookwell Oy.

Salon kaupunki. 2018a. Strategia.
<http://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/strategiajatalous/strategiavisio/>

Salon kaupunki. 2018b. Vanhuspalveluiden esite 13.2.2018.
<http://www.salo.fi/attachements/2018-02-13T10-34-5894.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017a. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019 julkaisuja 2017:6.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017b. Sosiaali- ja terveysministeriön konsernin strateginen visio. <http://stm.fi/strategisen-vision-tulkinta>

Tampereen Ammattikorkeakoulu. 2018. Yhteisömusiikkokoulutuksen sisältöjä.

Tilastokeskus. 2013-2018. Salon kaupunkia koskevat tiedot.

Vainio, A. 2018. Rentojen laulajien kuoro. Helsingin Sanomat, 3.3.2018. (luettu 3.3.2018)

Varsinais-Suomen liitto. 2015. Luova Varsinais-Suomi 2025: Varsinais-Suomen kulttuuristrategia 2015–2025

Musapajamainos sosiaalisessa mediassa 6.9.2017

Hei! Olen salolainen musiikkipedagogi, yrittäjä ja YAMK opiskelija Anna Schukov. Haen salonseutulaisia lapsia ja aikuisia ilmaiseen musapajaan syksyksi 2017. Lapsi käy siis musapajassa yhdessä aikuisen kanssa, joka voi olla lapsen huoltaja, isovanhempi, kummi, täti, setä... Molemmat ilmoittautuvat, siis sekä lapsi että aikuinen. Yksityinen musapaja, joka on siis osallistujille ilmainen, alkaa keskiviikkona 20.9.2017 klo:9.30-10.15 Tammilehdossa Halikossa. Osallistujilta kerätään luvat mahdollisen valokuva/videomateriaalin keräämiseen, sekä pyydän kirjoittamaan vapaasti omia ajatuksia musapajasta kokemuskirjaan, josta saan materiaalia YAMK kehittämishankkeeni varten. Tammilehdon oma väki osallistuu myös kykyjensä mukaan iloiseen musisointiin ja käyvät seuraamassa tunteja. Kokoontumiskertoja on 10. Musapajassa mm. soitetaan, musiikkiliikutaan, lauletaan, leikitään, loruillaan, aistitaan, kuunnellaan jne. Lähetä minulle yksityisviestinä musapajaan osallistuvien sekä lasten, että aikuisten nimet ja yhteystiedot, mikäli haluat mukaan. Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Ryhmän maksimikoko on yhteensä n. 20-25 henkilöä. Yst. terv. Anna Schukov

Tutkimuslupalomake

Olen Anna Schukov, musiikkipedagogi (AMK) ja valmistelen lukuvuoden 2017-2018 aikana kehittämishanketta muuntuvasta ja monipuolisesta musiikkipedagogin arjesta. Tutkin erilaisia toimintaympäristöjä, tulevaisuuden toimintamalleja ja välineitä taiteen soveltavaan käyttöön ja yhteisömuusikkouteen liittyen. Toiminta koostuu erilaisissa toimintaympäristöissä toteuttavista projekteista lukuvuoden 2017-2018 aikana. Teen havaintoja ja kerään osallistujien palautetta erilaisin tavoin, mm. kokemuskirjaa käyttäen.

Tutkimuksessa käytetään osallistujien, henkilökunnan, avustajien ja ohjaajan palautteita. Toimintaa dokumentoidaan valokuvin, videokuvin ja äänittein. Mitään valokuvia tai videoita ei julkaista opinnäytetyön osana ilman kuvattavien lupaa. Lisäksi palautteen keräämisessä apuna toimivat omat työpäiväkirjat, tuntisuunnitelmat, havainnot, keskustelut, mahdolliset haastattelut ja eri tilanteissa kiertävä kokemuskirja tai sen erilaiset sovellukset. Kokemuskirjaan osallistujat voivat kirjoittaa nimettömänä mieleen nousseita ajatuksia ja tuntemuksia. Henkilötietoja en kerää toimintatutkimukseni missään vaiheessa ja kaikki aineisto käsitellään täysin anonyymisti.

Sitoudun huolehtimaan aineiston käsittelystä luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän toimintatutkimuksen tekemiseksi. Toimintatutkimuksen valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Annan luvan käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita tutkimusten tulosten selvittämisessä

Annan luvan käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita julkistettavan opinnäytetyön osana

Luvan antaja ja päivämäärä

Nimenselvennys

En anna lupaa käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita tutkimuksen tulosten selvittämisessä

En anna lupaa käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita julkistettavan opinnäytetyön osana

Luvan kieltäjä ja päivämäärä

Nimenselvennys

Hakijan tiedot:

Anna Schukov, Musiikkipedagogi (AMK)

Ajokatu 6 as 1

24280 SALO

T:mi Anna Schukov, Musiikkipedagogi

Salon kansalaisopisto: tuntiopettaja

Auranlaakson kansalaisopisto: tuntiopettaja

Somero-opisto: tuntiopettaja

Metropolia

Ammattikorkeakoulu:

Tutkimuksen ohjaaja:

Annu Tuovila, MuT, Lehtori

Musiikki, opinnäytetyöt

Metropolia Ammattikorkeakoulu

PL 4043, 00079 Metropolia

Käyntiosoite Hämeentie 161

YAMK-opiskelija

Juhlien juhla –konsertin ohjelma

Juhlien juhla –konsertti

lauantaina 7.10.2017 klo15

Hermannin koulun juhlasalissa, käynti sisäpihan puolelta.

Käsiohjelma 10€

2017

Suomi 100

Anna Schukov 30-vuotis taiteilijajuhlavuosi

Lauluharrastajien kuoro 10-vuotis juhlavuosi

Mukana myös viulisti Taika Hakkarainen

ja harmonikkakvartetti

Ohjelma:

Säv. Fredrik Pacius, sov. Einari Marvia: Suomen laulu

Säv. Jean Sibelius, sov. Joel Rundt: Finlandia-hymni

Trad. sov. M. Murto/A. Schukov: Täällä pohjantähden alla

Säv. Lasse Mårtenson, sov. Kimmo Mattila: Myrskyluodon Maija *

Trad. Sinisiä, punasia ruusunkukkia

Trad. Hilu hilu

Trad. Kansanlaulupoturi

Säv. Veikko Ahvenainen, sov. A.Schukov: Silakka apajalla

Trad. sov. A.Schukov Polkkapoturi

Säv. Kassu Halonen, san. Vexi Salmi: Maailma on kaunis

Trad. Jos voisin laulaa

Säv. Hietanen-Wesslin, san. Eino Leino: Nocturne

Säv. Hannu Haapanen, san. Pertti Lairikko, sov. A. Schukov: Harmonikka jossain vienosti soi

Trad. san. J. Alfr. Tanner: Laulu on iloni ja työni

VÄLIIKA n. 20min.

***viulu Taika Hakkarainen**

harmonikka, laulu ja kantele Anna Schukov

Lauluharrastajien kuoro:

Trad. sov. Anna Schukov, san. V. A. Koskenniemi: On suuri sun rantas autius

Trad. san. Jaakko Juteini: Arvon mekin ansaitsemme

C. Hansen, sov. Anna Schukov, san. Maija Konttinen: Synnyinmaan laulu

Säv. & san. Kalervo Hämäläinen, sov. Ari Hynynen: Lapin äidin kehtolaulu

Säv. & san. Kari Kuuva, sov. Kaj Westerlund/A.Schukov: Tango Pelargonia

Säv. & san. Juha Vainio, sov. Seppo Hovi: Vanhoja poikia viiksekkäitä

Säv. Toivo Kärki, sov. O.H, san. Reino Helismaa: Koivu ja Sydän

Säv. Eino Hurme, sov. Toivo Kärki, san. Saukki: Valoa ikkunassa

Harmonikkakvartetti:

Trad. sov. Merja Ikkelä: Aamulla varhain

Trad. sov. Seppo Leino: Emma

Trad. sov. Merja Ikkelä: Orvon huokaus

Trad. sov. Merja Ikkelä: Kruununpulotus polska

Trad. sov. Seppo Leino: Lukkari Heikin polkka

Säv. Oskar Merikanto, sov. Lasse Pihlajamaa: Kesäilta

Säv. Johan Homan, sov. Aki P. Hietala: Lehdet varisevat

Säv. & sov. Seppo Leino: Syksyn viesti

**Harmonikansoittajat: Marjo Korpela, Helmi Lipiäinen, Renja Alijoki ja
Anna Schukov**

Suomi 100 -juhlavuosi osuu sopivasti Salolaisen musiikkipedagogin Anna Schukovin 30-vuotis taiteilijajuhlavuoteen 2017. Anna Schukov (s.1982) on opiskellut kaksi musiikkipedagogin tutkintoa ja tekee parhaillaan YAMK opintojaan Metropolia Ammattikorkeakoulussa Helsingissä. Juhlien juhla -konsertti on osa Schukovin YAMK kehittämisprojektia ja siksi konserttiyleisöllä on ainutlaatuinen mahdollisuus kirjoittaa omia ajatuksia ja kokemuksiaan konsertista paikanpäältä löytyvään kokemusseinään. Kokemusseinää Anna käyttää materiaalin keräämiseen ja kirjoitetut kommentit pysyvät anonyymeinä. Konsertti myös video- ja äänitallennetaan.

Anna Schukov on toiminut musiikkipedagogina Salon seudulla jo vuodesta 2004 saakka. Anna toimii mm. instrumenttipedagogina, kuoronjohtajana, varhaisiän musiikkikasvattajana, keikkailevana artistina, konsertoijana ja musiikinalan ammattilaisten kouluttajana.

Juhlien juhla –konsertin ennakkojuttu Salon Seudun Sanomat 3.10.2017

Anna Schukov juhlii lauantaina konsertissa

SSS | Veli-Matti Henttonen
veli-matti.henttonen@sss.fi

Suomi 100 -juhlavuosi osuu sopivasti salolaisen musiikkipedagogi **Anna Schukovin** 30-vuotistaiteilijajuhlavuoteen. Schukovin juhlavuotta juhlistetaan *Juhlien juhla* -konsertilla ensi lauantaina Salossa, Hermannin koululla.

Schukov on opiskellut kaksi musiikkipedagogin tutkintoa ja tekee parhaillaan YAMK opintojaan Metropolia Ammattikorkeakoulussa Helsingissä. *Juhlien juhla* -konsertti on osa Schukovin YAMK:n kehittämisprojektiä ja siksi konserttiyleisöllä on aivanlaatuinen mahdollisuus kirjoittaa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan konsertista paikan päältä löytyvään kokemukseen.

Kokemukseenä Schukov käyttää materiaalin keräämiseen. Kirjoitetut kommentit pysyvät anonyymeinä. Konsertti myös video- ja äänitallennetaan.

Anna Schukov on toiminut musiikkipedagogina Salon seudulla vuodesta 2004 saakka. Hän toimii muun muassa instrumenttipedagogina, kuoronjohtajana, varhaisiän musiikkikasvattajana, keikkalevänä artistina ja konsertoijana. Lisäksi hän on musiikinalan ammattilaisten kouluttaja.

Schukov työskentelee tällä het-

kellä Metropoliasa ammattiopiskelijoiden tuntiopettajana. Hän on lisäksi tuntiopettajana Salon kansalaisopistossa, Somero-opistossa ja Auranlaakson kansalaisopistossa.

Anna Schukov perusti vuonna 2004 oman yrityksen. Se on antanut vuodesta 2014 lähtien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista musiikinopetusta salonsuolomusiikille harrastajille ikään katsomatta. Oma yritys on hänen päätyöllistajänsä.

Lauantaisessa konsertissa Anna Schukov esiintyy myös yhdessä opiskelijoidensa kanssa. Ensimmäinen puoliaika on Schukovin soolomusiikkia yhtä numeroa lukuun ottamatta.

Duo HaiVissa viulua soittaa nuori taituri **Taika Hakkarainen**, ja Anna Schukov säestää häntä harmonikalla.

Väliajan jälkeen esiintyy **Lauluharrastajien kuoro**, joka juhlistaa samalla kymmenvuotista taivaltaan. Konsertin loppuksi esiintyy harmonikkakvartetti, jossa soittaa Schukovin pidemmällä olevia harmonikkaoppilaita: **Marjo Korpele**, **Helmi Lipiäinen** ja **Renja Alijoki** yhdessä opettajansa kanssa.

Anna Schukovin juhlakonsertti
Hermannin koululla
lauantaina 7.10. klo. 15.

SSS-ARKISTO/VELI-MATTI HENTTONEN

Anna Schukov on usein nähty muusikko kesäaikaan Salon torilla.

Juhlien juhla –konsertin mainosjuliste

Juhlien juhla –konsertti

lauantaina 7.10.2017 klo15

Hermannin koulun juhlasalissa, käynti sisäpihan puolelta.

Käsiohjelma 10€

2017

Suomi 100

Anna Schukov 30-vuotis taiteilijajuhlavuosi

Lauluharrastajien kuoro 10-vuotis juhlavuosi

Mukana myös nuori viulisti **Taika Hakkarainen** ja harmonikkakvartetti, jossa soittavat: **Marjo Korpela**, **Helmi Lipiäinen**, **Renja Alijoki** ja heidän opettajansa **Anna Schukov**. Konsertissa kuullaan monipuolista Suomalaista musiikkia, jota esitetään sooloharmonikalla, harmonikka-viuluduolla, laulaen, kanteleella, kuorolla ja harmonikkakvartetilla.

LÄMPIMÄSTI TERVETULOA!

Käsiohjelmia myydään ennakoon **Kello ja Kulta Jokinen Plazassa** ja ovella ennen konsertin alkua.